Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Тошкент ҳақиқати

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

● № 137 (10.133). ● 1991 йил 18 июль ● пайшанба ● Баҳоси 8 тийин.

ҲАМКОРЛИК ШАРТНОМАСИ

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ ИЖРОИЯ ҚЎМИТАСИ ВА ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КАСАБА УЮШМАЛАРИ КЕНГАШИ ҲАМКОРЛИК ТЎҒРИСИДА ШАРТНОМА ҚАБУЛ ҚИЛДИЛАР

ВИЛОЯТ ижроия қўмитаси ва вилоят касаба уюшмалари кенгаши шу муносабат билан биргаликда қабул қилган қарорда таъкидланганидек, шартнома иқтисодиётнинг бозор муносабатларига ўтиш даврида меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатлари ва ҳуқуқларини самарали ҳимоя қилиш, уларнинг турмуш даражаси пасайишининг олдини олиш ишида вилоят Совет ва касаба уюшмалари органларининг самарали ҳамкорлигини таъминлаш мақсадларида қабул қилинди.

Шартномада касаба уюшмалари аъзоларига моддий ва юридик ёрдам кўрсатиш, вақтинчалик ишга қобилиятсизлиги муносабати билан нафақалар тўлаш, шунингдек, маданий-тарбиявий тадбирлар, физкультура иши, ўсмирлар клубларини, болалар ва ёшлар спорт мактабларини сақлаш учун маблағлар ажратиш назарда тутилган.

Аҳолини иш билан таъминлаш вилоят дастурининг бажарилиши устидан, бозор механизмининг жорий қилиниши муносабати билан ходимларни ишдан бўшатишда, ишдан бўшатилган ходимлар сонини камайтириш ва уларни ишга жойлаштириш бўйича тадбирларнинг амалга оширилиши, улар белгиланган имтиёзлардан фойдаланишлари вақтида амалдаги қонунчиликка риоя қилиш устидан муттасил назорат олиб бориш назарда тутилган.

Бу йил ижтимоий суғурта бюджети маблағлари ҳисобига салкам 40 минг кишини соғломлаштириш, бу мақсадлар учун 11 миллион сўмликдан кўпроқ маблағ ажратишга қарор қилинди. Ишлаб турган уруш ногиронлари, байналмилалчи-жангчилар, Чернобиль атом электр станциясида содир бўлган аварияни тугатишда қатнашганлар учун санаторий-курортларда даволанишга 560 та йўлланма ажратилди. Мактаб ўқувчиларининг таътили кунларида деярли 71 минг нафар бола ва ўсмирларнинг дам олишини уюштиришга қарор қилинди.

Шартномада вилоят шаҳарлари ва ноҳияларида аҳолининг кам таъминланган табақалари учун ижтимоий паст нархларда маҳсулотлар сотиш бўйича ихтисослашган дўконлар ва бўлимлар ташкил этиш назарда тутилади. «СССРда фуқароларнинг пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонунга мувофиқ жамоа шартномаларини тузиш вақтида корхоналар, ташкилотлар, кооперативлар, жамоа ва давлат хўжаликларининг ўз маблағлари ҳисобидан пенсияларга қўшимчалар белгилашга кўмаклашилади.

Вилоят ижроия қўмитаси ва вилоят касаба уюшмалари кенгаши табиатни муҳофаза қилиш тадбирларининг бажарилиши устидан назорат қилишни ўз тасарруфига оладилар, ҳар бир корхона бўйича экологик паспорт тузадилар. Уларнинг ҳудудлари санитария жиҳатидан тоза бўлиши, минерал ўғитлари ва гербицидлардан фойдаланиш устидан назорат қиладилар. Улар меҳнатни муҳофаза қилишнинг аҳволи устидан, хўжалик раҳбарларининг ишлаб чиқаришда соғлом ва хавфсиз меҳнат шароитларини яратиб бериш бўйича фаолиятлари устидан мунтазам назорат олиб борадилар, меҳнатни муҳофаза қилиш қоидалари талабларига жавоб бермайдиган корхоналар, уларнинг таркибий бўлинмалари ишини тўхтатиб қўядилар, ишлаб чиқариш учун мўлжалланган янги иншоотларни уларда соғлом ва хавфсиз шароитлар тўла яратиб берилмагунича фойдаланишга топширишга йўл қўймайдилар.

Вилоят ижроия қўмитасининг бўлимлари ва бошқармаларига, шаҳар ва ноҳия ижроия қўмиталарига, касаба уюшмаларининг вилоят тармоқ қўмиталарига қабул қилинган шартномани амалда рўёбга чиқариш учун маблағ, моддий ва бошқа ресурсларни ажратишни назарда тутиш топширилди.

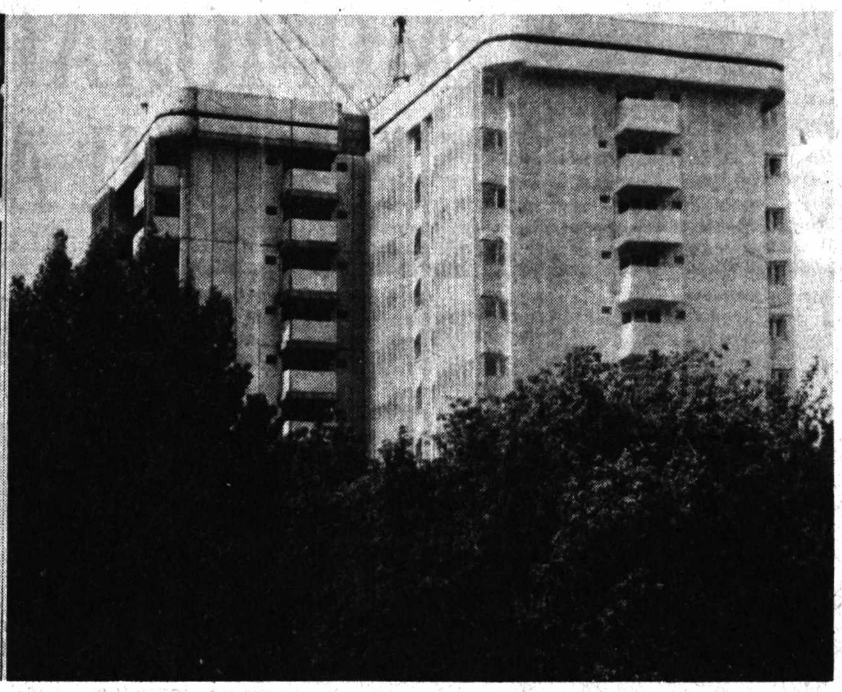

● ЖУМҲУРИЯТИМИЗ пойтахтида турар-жой қурилиши муттасил кенгайиб бормоқда. Унинг даҳалари ва мавзеларида кўпқаватли, замонавий уйлар бирин-кетин фойдаланишга топширилмоқда. Куни кеча Герман Лопатин кўчасида ҳар бири 43 хонадонга мўлжалланган 12 қаватли ҳашаматли уйлар қуриб битказилди. Уларни 12-қурилиш тресте бинокорлари бунёд этдилар. Бу ишларга комплекс бригада бошлиғи 20 йилдан бери пойтахт қурилишларида ишлаб келаётган Тоир Дадахонов ва прораб Мирсодир Юсуповлар бош-қош бўлишди. Ушбу суратларда: Т. Дадахонов (чапда) ва М. Юсуповларни, ўнгдаги суратда эса янги қурилган уйларни кўриб турибсиз.

Сураткаш Ҳ. СОЛИХОВ.

М. С. Горбачев Лондонга келди

СССР Президенти М. С. Горбачев 16 июль куни Москвадан Лондонга жўнаб кетди. Британия пойтахтида у саноати ривожланган етти етакчи давлат раҳбарлари билан учрашади.

Внуково аэропортида М. С. Горбачевни СССР Вице-президенти Г. И. Янаев, СССР Олий Кенгашининг Раиси А. И. Лукьянов, СССР Бош вазири В. С. Павлов, КПСС Марказий Комитети Бош котибининг ўринбосари В. А. Ивашко, СССР Хавфсизлиги Кенгашининг аъзолари, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

СССР Президенти билан бирга совет делегациясининг унга ҳамроҳлик қилаётган аъзолари ҳам жўнаб кетдилар.

(ТАСС).

* * *

ЛОНДОН, 17 июль. (ТАСС махсус мухбирлари). СССР Президенти М. С. Горбачев сешанба куни кечки пайт Москвадан Лондонга келди. У Британия пойтахтида саноати ривожланган етти етакчи мамлакат раҳбарлари билан учрашади.

«Хитроу» аэропортида М. С. Горбачевни Буюк Британия ички ишлар вазири К. Бейкер, қиролича вакили Лорд Астор, СССР Бош вазирининг биринчи ўринбосари В. И. Шчербаков, СССР Хавфсизлик Кенгашининг аъзоси Е. М. Примаков, Буюк Британиянинг СССРдаги элчиси Р. Брейтвейт, СССРнинг Буюк Британиядаги элчиси Л. М. Замятин, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

● *Акс садо*

МУТАНОСИБЛИК ЗАРУР

«Тошкент ҳақиқати» рўзномасининг шу йил 11 июнь ва 19 июнь сонларида «Долзарб мавзу: даромад, таннарх, харажат» рукни остида эълон қилинган «Янги «тўсиқ» гирдобида» ва «Бу деҳқоннинг қўл-оёғини боғлаш эмасми?» сарлавҳалари билан босилган мақолаларни ўқиб чиқдим. Муаллифлар янги солиқ сиёсати туфайли деҳқончиликда юзага келган муаммолар ҳақидаги фикр-мулоҳазаларини айтишган.

Хўжаликлар катта зарар кўрадилар, боиси харид нархлари пастлиги сабаб кам фойда олади. Бунинг устига техника, ёқилғи, электр энергия, газ ва бошқа кеpакли воситаларнинг нархи ҳаддан зиёд ошиб кетган. Бу маҳсулот таннархининг ҳам қимматлашувига олиб келмоқда. Лекин ҳар бир воқеликнинг қарама-қарши томонларини ҳам мушоҳада қилишимиз керак. Демоқчиманки, тор доирада муайян хўжаликнинг манфаатинигина кўзлаб иш юритмайлик.

Деҳқон ишчи билан кўз илғамас занжирлар билан боғланган. Ҳозир ишчи ҳам, деҳқон ҳам мушкул аҳволда. Даромад, фойданинг кўпайишини фақатгина харид нархига боғлаш тўғримикан? Бу масалага бир томонлама ёндошиш эмасми?! Агар харид нархи кескин ошса, ўзимиз истеъмол учун харид қиладиган зарур буюмлар, озиқ-овқат маҳсулотларининг ҳам чакана нархлари ошишини ўйлаш керак-ку ахир! Борди-ю, саноат маҳсулотлари нархи ҳам кескин юқориласа, бу деҳқоннинг реал даромадига таъсир қиладику! Даромад эса камомадга айланади. Бундан ишчи ҳам зарар кўра бошлайди. Чунки «арава»ни ҳар ким ўз томонига тортишдан наф йўқ-да. Бизнингча реал даромадимизни ошириш учун икки томонлама аҳиллик, интизом ва уюшқоқлик зарур. Акс ҳолда биримиз икки бўлмайди. Буни мен ўзим ишлаётган Янги Тошкент консерва комбинати мисолида ҳам кўряпман.

Бизда ишчиларнинг даромади камайиб бормоқда. Сабаби, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етишмаяпти ёки ўз вақтида ололмаяпмиз. Бундай шароитда корхона тўла қувват билан ишлай олмайди-да.

Хуллас, харид нархи, чакана нархларини ҳаддан зиёд ошириш билан ҳозирги мураккаб вазиятдан чиқиб бўлмайди. Энг муҳими саноат ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ўртасида мутаносибликни ўрнатиш шарт ва зарур. Бу тадбир ҳар иккала томон учун фойдали бўлади.

Ҳ. ОМОНОВ.
Орджоникидзе райони.

ДИҚҚАТ!

НАВБАТДАГИ МУЛОҚОТ

Шу йил 20 июль куни «Учрашувлар» сиёсий клубининг навбатдаги йиғилиши бўлади. Ўзбекистоннинг янгиланган Иттифоқдаги ўрни, унинг сиёсий суверенитетини ва иқтисодий мустақиллигини таъминлаш муаммоларига бағишланган мулоқотда жумҳурият вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов иштирок этади.

Машғулот соат 12.00 да Тошкент вилоят партия қўмитасининг катта мажлислар хонасида, таклиф этилганларни рўйхатга олиш шу ерда соат 11.00 да бошланади.

Ўзбекистон Компартияси МҚ ва Тошкент вилоят қўмитаси ижтимоий-сиёсий маркази.

РЕСПУБЛИКА ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДА СУҲБАТ

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов Ўзбекистонга келган СССР Адлия вазири С. Г. Лушчиковни 16 июлда қабул қилди.

Суҳбатда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи котиби А. С. Ефимов ва Ўзбекистон ССР адлия вазири Б. М. Маликов ҳам қатнашдилар. Қонун чиқарувчилик, ижрочилик ва судлов ҳокимияти оралиғида ишловчи умумий ҳуқуқий муассаса бўлмиш адлиянинг ўрни ва аҳамиятини ошириш, Ўзбекистонда чинакам ҳуқуқий сиёсатни шакллантириш ва ўтказиш, республика давлат ва жамоат турмушининг мустаҳкам қонун чиқарувчилик асосини вужудга келтириш масалалари муҳокама қилинди. Одил судловнинг мустақиллигини мустаҳкамлаш, қонунларни амалда ижро этиш самарадорлигини ошириш зарурлиги ва муҳимлиги таъкидланди.

(ЎзТАГ).

● *Муҳарририятга хат*

БОР ОТАНГГА, БОР ОНАНГГА

ЖАРАРИҚ — жумҳуриятимиз пойтахтининг янги барпо этилаётган турар-жой мавзеларидан бири ҳисобланади. Ҳозиргача бу ерда ўнлаб кўпқаватли уйлар барпо этилган бўлиб, уларда юзлаб оилалар истиқомат қилишяпти. Лекин, мана сал кам бир йилки, мавзедаги 18-, 19-, 20-ва уларга яқин уйларда яшовчи аҳолининг тинчи бузилди. Бунга нима сабаб бўлди?

Ўтган йилнинг октябрь ойида мавзе ёнида сабзавот сақлашга мўлжалланган йирик совутгич комбинати қурилиши бошлаб юборилди. Биз бундан хурсанд ҳам бўлдик. Чунки, шундай бинолар етишмаслиги оқибатида нене машаққатлар билан етиштирилган сабзавот-меваларнинг қирқ фоизгачаси исроф бўлишидан хабардормиз. Совутгич қад кўтарди. Уни қисқа муддатда битказишди. Лекин айрим иншоотлар қурилишининг ниҳоятда суст боришидан ранжимоқдамиз.

Комбинатга совуқ ва иссиқ сув, электр энергия линияси тортиш учун қатор тўққиз қаватли уйлар орасидан, айрим жойларда йўлкаларни ҳам бузиб, хандақ кавланди. Икки километр узунликдаги бу хандақда инженерлик тармоқлари жойлаштирилиб, қувурлар ва кабель ўтказилди. Иш шу билан тўхтаб қолди. Хандақларни тупроқ билан тўлдириш ҳеч кимнинг эсига келавермагач шу атрофдаги уйларда истиқомат қилувчи уч юзга яқин хонадон бундай аҳволдан қатъий норозилик билдирди. Чунки эни тўрт метр, чуқурлиги уч метрли бу хандаққа икки-уч нафар бола тушиб кетиб, майиб ҳам бўлди. Ҳатто ўт чиқиб, қувурлар устидаги қопламалар, суртилган қора мой ёниб, теварак-атрофга аччиқ ҳид тарқатди. 19-уйнинг ертўласини сув босиб кетди. Хандақ ахлатхонага айланмоқда. Оқибатда пашша, чивин каби ҳашаротлар кўпайиб кетаяпти.

Бир неча бор қилинган шикоятлардан сўнг иншоотлар ости ва устига қўйиладиган темир-бетон конструкциялари келтирилди. Лекин улар ҳамон жой-жойига қўйилганича йўқ, уйлар орасида сочилиб ётибди, айримлари синиб ҳам кетмоқда. Биз хандақ қазишда иштирок этган 359-қурилиш бошқармаси бошлиғи Муҳиддиновга, совутгич комбинати бошлиғи Умаровга мурожаат қилсак улар бу ишни 9-қурилиш бошқармаси қилиши керак, дейишади. Бундай бинокорлик ташкилотини, излаб топа олмадик.

Бор отангга, бор онангга дейишлари шу бўлса керак. Хандақлардан қазиб чиқарилган тупроқ ҳам қолмади, уни «ишбилармонлар» кимларгадир сотиб юборишди. Аҳвол шунақа, у яна қанча давом этишини билаолмадик. Мутасадди ташкилотлар раҳбарлари бу ҳақли талабимизни қондиришлари лозим деб, Ибн-Сино мавзесидаги аҳоли номидан:

Ҳамидулла ЙУЛДОШЕВ,
18-уй маҳалла қўмитаси раиси.

● *Қишлоқ хўжалиги етакчилари*

БОШ АГРОНОМ

УНИНГ ҳаёт йўли оддийгина. Ҳамиша она ер билан тиллашади. Аллома деҳқонлар, ерни таниганни эл танийди, деб бежиз айтишмаскан. Уни элга танитган ҳам деҳқончиликда катта ҳаёт тажрибасига эгалигидир.

Меҳнат фаолиятини бошладики, у жамоа ишлаб чиқаришида фаол иштирок этмоқда. 1951 йилда оддий колхозчи, кейин ферма ҳисобчиси, қишлоқ Совети котиби, участка бошлиғи, партком котиби, жамоа бошқаруви раиси. Ҳозирда эса бош агроном. У бу масъул вазифада 1972 йилдан буён узлуксиз фаолият кўрсатиб келмоқда. Жамоада қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил олиниб, хўжаликнинг социал-иқтисодий ривожланишига муносиб ҳисса қўшмоқда.

Одамлар ундан маслаҳат сўраб қувончини, шубҳаларини дардлашгани, ўртоқлашгани келишади. Каттаю кичикларга ниҳоятда эътиборли бўлиш, улар ишончини қўлга олиш, дардига шерик, малҳам бўлиш, камтарлик Остонақул Туратовда мужассам. Уни хўжаликка борганимизда ҳар гал одамлар орасида учратамиз. Самимий фикрлашади. Лекин буйруқнома гапиришга одатланмаган. Маслаҳат, истак, эслатиш уни бошқалар билан боғлаб турадиган ришталардир.

Жамоа бош агрономнинг шахсий ибратида гап кўп. У ишлаб чиқаришнинг энг қайноқ жойида бўлади. Иш кунини ана шундай режалаштиради. Механизаторлар, ғаллакору озуқакорлар, боғбону сабзавоткорлар, мутахассислар билан мулоқотда бўлиш, долзарб масалалар хусусида фикр алмашишда улардан кўпроқ нарса билишга ҳаракат қилади. Бу ижобий самаралар беряпти. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришда жамоада биронта қолоқ бригада йўқ.

Хўжалик бош агрономи Остонақул Туратовдан ютуқлар боиси нимада деб сўрайдиган бўлсангиз, одатда: меҳнат жамоаларининг фикр мулоҳазаларига дадилроқ суяниш, ибратли ташаббусларни қўллаб-қувватлаш, деб жавоб беради. Баъзан бошқача ҳам бўлади. Башарти, раҳбар ўжарроқ бўлса, ўз фикрида қаттиқроқ туриб олса жамоа уни ёқтирмай қўяди.

— Энг катта камчилик мана шунда,— дейди О. Туратов.— Бизга хайбаракачилар, кўр-кўрона иш юритувчилар керак эмас. Ҳар бир етакчи раҳбарнинг ўз ижодий иш услуби бўлсин, танлаган йўлни амалга оширишда мустақиллик, қатъиятлик кўрсата олсин. Пировард натижадан манфаатдорлик ортаркан аъзолари ишга қизиқиб ёндошадилар.

Жамоа меҳнат аҳли бу йил 1152 гектар майдонда пахта, 40 гектарда мева, 72 гектар майдонда ғалла, 55 гектарда шоли, 32 гектар майдонда сабзавот, 26 гектарда полиз, 20 гектар майдонда картошка... Жами 1776 гектар майдонда деҳқончилик қилишяпти.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор Абдували Расулматов, Холмирза Абдураимов, Аҳад Мусабоев, Худойберди Аҳмедов, Файзулла Маъдиев, Жониқул Тангиров, Норқул Норбоевдек пахтакорлар, озуқакорлар бригадаларида бўлганимизда экинлар меҳр билан парвариш қилинаётганлигининг шоҳиди бўлдик.

Биз юқорида жамоа бош агрономининг шахсий ибратида гап кўп дедик. Ҳақиқатда ҳам шундай. Асосий тармоқ пахтачилик. 1152 гектар майдонда ғўза парваришини сифатли ўтказаётган Ўрол Мухторов, Йўлдош Носиров, Абдуқосим Мирзаев, Бозор Бойжигитов, Очил Орзуқуловлар билан мулоқотда бўлганимизда ғўза қатор ораларига ишлов бериш, озиқлантириш тажрибали мутахассис О. Туратов маслаҳатлари асосида ўтказилаётганлигини эшитдик. Ёппасига шоналаб гуллаётган ғўзалар кузда мўл пахта хирмони бунёд этилишидан далолат беряпти. Аъзолар ҳамжиҳатликда режадаги 28 центнер эмас, 32 центнерлик улкан хирмон бунёд этиш ниятида қўлни қўлга бериб меҳнат қилишяпти.

Хўжалик бош агрономи Остонақул Туратов Аччи қишлоқ Шўроси депутати сифатида катта жамоатчилик ишларини ҳам амалга оширяпти. Ўз бахтини меҳнатда топиб келаётган ишчан коммунист, тадбиркор деҳқон О. Туратовни ҳамқишлоқлари таклифи билан Ўзбекистон Компартияси XXII съезди, Бутуниттифоқ колхозчиларнинг VI съезди делегатлигига сайланган, бир неча бор вилоят партия комитети аъзоси сифатида фаоллик қилган. 1990 йилда Остонақул Туратов ҳаётида яна бир қувончли воқеа рўй берди. Унга жумҳуриятда хизмат кўрсатган пахтакор юксак унвони берилди. Бу уни ташаббус кўрсатиб меҳнат қилишга даъват этмоқда. Унинг таклифи билан хўжаликда ижара пудратига кенг йўл очилди. Қишлоқ хўжалик техникаларига ёқилғи мойлаш материаллари сарфлашда лимит усулига ўтилди.

Омон ТУРАҚУЛОВ,
Оққўрғон ноҳияси.

500 МИНГ ЖУФТ ПОЙАБЗАЛ

● «ЎЗБЕКРЕЗИНОТЕХНИКА» ишлаб чиқариш бирлашмасида резина пойафзал тайёрловчи цех барпо этилди. Ҳозирнинг ўзида унинг бир линияси ишга туширилди, яна бир линияда созлаш ишлари давом этмоқда. Бу линиялар бир йилда қариб 500 минг жуфт пойафзал тайёрлаш имконини беради. Корхона ходимлари «Ўзбекрезинотехника»нинг филиаллари очилган Самарқанд ва Бухорода худди шундай цехларни барпо этишни режалаштиришмоқда.

АМАЛИЁТ—АКАДЕМИК ИЛМГОҲДА

● ТОШКЕНТ давлат техника дорилфунуни радиоэлектроника факультети иккинчи курс талабаларининг биринчи ўқув практикаси бошланди. У Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Электроника илмгоҳида ўтади.

Практика ўтказиш жойи қилиб академик илмгоҳ танланганлиги бежиз эмас. Ёш физик олимлар гуруҳи ташаббуси билан Тошкент шаҳрида икки йил муқаддам республика радиоэлектрон саноати учун ёш олимлар тайёрлашнинг уч бўғинли тизимини кўзда тутувчи «Электроника» маркази барпо этилган эди. Тошкентда физика чуқур ўргатиладиган ўзбекча ва русча тажриба синфлари очилди. Бу синфларга танлов асосида 25 нафар қобилиятли юқори синф ўқувчиси қабул қилинди. Мактабда битириш имтиҳонларини муваффақиятли топширган бу йигит ва қизлар Тошкент давлат дорилфунуни ва Тошкент политехника илмгоҳига конкурсдан ташқари қабул қилиндилар. Ёш физиклар олий ўқув юртини битирганларидан кейин ишлаш учун электроника илмгоҳига ва Ўзбекистоннинг радиоэлектрон саноати корхоналарига борадилар.

«АГРО» КЕЛАЖАКНИ РЕЖАЛАШТИРАДИ

● ТОШКЕНТДА очилган «Агро» илмий-техник маркази Ўрта Осиё корхоналарига ишлаб чиқаришни тезроқ қайта қуришда, бозор муносабатларига энг кам йўқотишлар билан ўтишда ёрдам бермоқда. Бу ерда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, Тошкент Давлат дорилфунуни ва Тошкент Давлат техника дорилфунунининг тажрибали мутахассислари меҳнат қилишмоқда. Улар компьютер программаларини тузишда, Ўрта Осиё республикалари саноати, транспорти, қишлоқ хўжалигига электроникани тезроқ жорий этишга ёрдам беришмоқда.

Ашхободдаги тикувчилик фабрикасида ишлаб чиқаришни бошқаришни автоматлаштириш билан боғлиқ биринчи программа буюртмачиларнинг юқори баҳосига сазовор бўлди. «Агро» марказига компьютер техникаси ёрдамида ишлаб чиқаришни илмий асосга қўйишга, аъло сифатга эришишга ва ўз маҳсулоти билан жаҳон бозорига чиқишга интилаётган ишбилармон кишилар мурожаат қилишмоқда.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

ЭКИНЛАР ПАРВАРИШИ КУЧАЙТИРИЛСИН

Бу йил республика далаларида кескин вазият вужудга келмоқда. Ноқулай об-ҳаво шароити туфайли катта майдонларда чигитни қайта экишга тўғри келди. Натижада ғўза ривожланишидан анча орқада қолмоқда. Режалаштирилган ҳосилни олиш учун экинларни парвариш қилишни кучайтириш, қўшимча агротехника тадбирларини ўтказиш лозим. Шу билан бирга пахта ҳосилини териб олишга тайёргарлик суратларини кучайтириш, деҳқончилик саноат мажмуининг барча бўғинларида тартибни таъминлаш зарур.

Республика қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши раҳбарлари ва мутахассисларининг улар пахтачиликдаги, шунингдек қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларидаги вазиятни яхшилашга қаратилган ишларни ташкил этиш ва ўтказишда ёрдам кўрсатиш учун Қорақалпоғистонга ва вилоятларга жўнаб кетиши олдидан ўтказилган кенгаши ана шу масалаларга бағишланди.

Кенгашни Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков бошқарди.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби А. И. Икромов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

МАҲАЛЛА ҚЎМИТАЛАРИ ҲАЁТИДАН

ДОЛЗАРБ МАВЗУГА БАҒИШЛАНДИ

СЎНГГИ вақтда Тошкент ноҳиясидаги Келес шаҳар Советига қарашли «Ўзбекистон» маҳалласи обод бўлиб бормоқда. Маҳалла қўмитаси раиси, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси ва меҳнат фахрийси Турсун ака Содиқов бошчилигида кўчалар асфальт қилинди, хонадонларга ичимлик суви келтирилиб, газлаштирилди. Симёғочларга ёритгичлар ўрнатилди. Шунингдек маҳаллада янги қурилган чойхона, клуб, кутубхона, тиббиёт пункти, озиқ-овқат дўкони аҳолига намунали хизмат кўрсатаяпти.

Яқинда қўмитанинг қарори билан ҳудудимиздаги кўчаларга маҳаллада яшаб ўтган, элга хизмати сингган марҳум отахонларнинг номлари берилди. Эндиликда кўчаларимиз Аёз Носиров, Ғуломназир Ғозибоев, Содиқ Фозилбеков, Карим Файзиев, Дадажон Мўминжонов, Тоир Мирисаев каби фаол кишиларнинг номлари билан аталадиган бўлди.

Маҳаллада хотин-қизлар Кенгаши ҳам фаол иш олиб бормоқда. Кенгаш раиси Тошой Акбарова етакчилигида турли байрам ва тадбирларни ўтказишда Иқбол ая Фозилбекова, Раҳима опа Зоҳидова, Қундуз опа Исмоилова, Мунира Мўминова, Ҳури, Собура Аҳмедовалар бош-қош бўлишмоқда. Жамоатчилик кучи билан маҳалладаги катта ҳовуз атрофига темир панжара ўрнатилиб, атрофига ток, олма, шафтоли, олхўри, ўрик каби мевали дарахтлар ва атиргул кўчатлари ўтқазилиб парвариш қилинмоқда.

Маҳалла хотин-қизлар Кенгаши аъзолари вақти-вақтида йиғилишиб долзарб масалаларни муҳокама қилиб, қарорлар қабул қилиб туришади. Чунончи яқинда ўтказилган йиғилишлардан бирида бозор иқтисодиётида нарх-навонинг ошганлиги сабабли бундан буён тўйларни кам ҳаражат билан, ихчам ўтказиш йўллари ҳақида гапирилди. Келин-куёвларнинг кийимини ҳаддан оширмаслик, ортиқча озиқ-овқат, ва нон ёпишга барҳам бериш, ичкиликсиз, хуллас, исрофгарчиликсиз, қариндош-уруғ, қўни-қўшнилар билан тўйларни ихчам ўтказиш истаклари билдирилди. Бу таклиф барчага маъқул бўлди.

Йиғилиш охирида маҳаллада тўй ўтказиш комиссияси фаоллари сайланди. Қурвон ая Абдуллаева, Норбуви Исажонова, Дилфуза Салимова, Мунира Раҳмонбердиева, Муножот Алимова кабилар тўйларда бош-қош бўлиб турадиган бўлишди.

А. ИСАЖОНОВ.

● Партия фахрийлари

МОМОЛАРИМ, СИЗНИ ЗАМОН АЛҚАСИН

Тунни тенг ёриб, момоларим Сиз ҳақингизда сатрлар битмоқча чоғландим. Лекин, билмадим Сизнинг босиб ўтган оғир йўлингизни, от чоптириб юрган йилларингизни азиз муштарийга сўйлаб беришни эплай оламмиканман. Оқ қоғозни қоралаяпман-у, назаримда икки момо от чоптириб ўша оғир уруш йилларидаги каби тун осудалигини қўриқлаётгандай...

Ўшанда қишлоқ эркакларсиз хувиллаб қолган эди. Аёллар, қари-қартанг чоллар, мажруҳлар-у, болаларгина қолган эди...

Турдихон Алиева ўша оғир кезларда партия сафига кирди. Жамоа хўжалиги партия ташкилотига котибалик қилди. Оз эмас, кўп эмас 1941—1945 йиллар. Бу йиллар ннинг одамлар, балки асримиз чекига тушган кулфатли йиллар эди. Ўша машъум йилларни Турдихон ая кўзларида ёш билан эслайди. У шу йиллари от бирига қамчи босиб, қишлоқ етимларига она, каттага опа, кичикка сингил бўлиб ўтказди...

Йўқчилик... Йўқчилик қурсин. Одамлар қозонида не қайнарди? Атала, лавлаги, маккайи қайнатиларди... Мошхўрдага гуруч йўқлигидан ун сепиб ичишарди... Одамлар уйқудан кўзини очиб тургандан ишга ёпишарди. Маош, мукофот қайда дейсиз... Қорин тўйса бўлгани. Бир нон тўрт бўлакка бўлинарди. Ким кўпроқ ишласа битта, яна ундан озроқ ишласа яримта, кейингисига чоракта... Ҳамма кўпроқ ишлагиси, уйида кўзлари жовдираб кутаётган фарзандларига нон олиб боргиси келарди... Лекин ҳамма ҳам нормани бажара олмас эди. Ким очликдан ҳолдан тойган, ким ярим жон...

Қишлоқнинг ярми ёш-ёш келинчаклар. Қария чоллар, оналар. Йўқчиликдан не чиқади? Ўғирлик. Қишлоқ одамларининг озми-кўпми топганини ўғри уриб кетмаслиги учун Турдихон ая ҳар куни 3—4 та қизлар билан кечаси қишлоқни қўриқлашга навбатчилик ташкил этарди. Қишлоқнинг у чеккаси билан бу чеккасига отда юриб чиқишарди. Одамлар тинч ухлаши, талончилик бўлмаслиги учун жонларини гаровга тикиб, мижжа қоқмай чиқишарди.

Турдихон ая Нозима ая, Қамар ая сингари аёллар ҳам партия сафига киришига сабаб бўлди, кафолат берди... Улар ўша йилларни лой кечиб, меҳнат билан ўтказишди.

Ўша вақтда район партия комитетининг биринчи котиби Нурбой Муҳамедкулов эди. Партияда интизом ниҳоятда кучли эдики, буни ая сўзлашга тил ожиз дейди.

Ая кунларнинг бирида котибнинг олдига кирди.

— Мана уруш ҳам охирлаб боряпти. Энди ишимни бошқага берай-да, кетмонга ўта қолай, тинчгина, — деди.

— Йўқ, йўқ! Ўзингиз ишлайсиз, тамом вассалом! Сиздай қизлар фронтда қон кечиб юрибди! — деди котиб.

Шу-шу у ўз ишини давом эттираверди. Урушдан қишлоққа қора хат келарди. Турдихон ая оналар фарёдига, келинчаклар ноласига туну-кун шерик эди, уларга қўлидан келганига тасалли берарди. Шу зайлда уруш йиллари ортда қолди. Ая турмушга чиқди, фарзандлар кўрди. Ўттиз йилдан ортиқ ипак қурти боқди, далада ишлади. Қўлида чақалоқ, беланчакда боласи билан тунлари бедор қурт боқиб чиқарди.

Мана энди қарилик гаштини сурмоқда, фарзандлари Сайдиваққос ака, Қундуз опа, Тошмуҳаммад ака, Норпошша опалар, келинлари-ю невара-лари аяга меҳрибон, мумтоздирлар.

Аянинг фотиҳага тортилган қўллари ҳаяжондан титрайди, лаблари шундай пичирлайди.

— Биз кўрдик қора кунларни, энди болаларимиз кўрмасин. Юртда тўқчилик бўлсин, замонамиз тинч бўлсин.

Турдихон аянинг коммунист бўлганига 50 йилдан ошди. «Партия сафида 50 йил» медали билан 1990 йилда тақдирланди. В. И. Ленин 100 йиллиги юбилей медали, «Меҳнат ветерани» медали ва бир қанча фахрий ёрлиқлар билан ҳам тақдирланган.

Турдихон аяга «Партия сафида 50 йил» медалини топшириш маросимида қатнашган эдим. Район фирқа қўмитаси масъул ходимлари аяга медални топширишди. Шунда бошига оқ чорси ташлаб олган аянинг сафдоши Қамар ая Мирзаева ажойиб фикрлар билдирган эди. Унинг гаплари ҳамон қулоқларим остида жаранглайди. Турдихон ая билан узоқ суҳбатлашгач, Қамар аянинг уйига йўл олдим. Чунки улар бир жойда, яъни Свердлов номли жамоа хўжалигининг «Қизил Шарқ» участкасида яшайдилар. Эшикни аянинг келинлари Саҳобат опа очдилар.

— Ая уйдамилар?

— Ҳа, келинг, киринг, уйдалар.

Қамар ая чеваралари Ҳасан-Ҳусан билан овора эканлар. Юзга фотиҳа тортилиб, кўнгил сўрашлардан кейин мақсадимни айтдим. Ая узоқ ўйга чўмди. «У йиллар... Эр бошига иш тушса этик билан лой кечар, — деган мақол шу йилларга тўғри келса ажаб эрмас...

Шунча куч, шунча ғайрат, шунча ирода бизга қайдан келди экан. Кийганимиз дока кўйлак, еганимиз қотирма нон. Бўз кўйлак бойроқ аёлларда. Шу битта нон учун тонгдан шомгача меҳнат. Фақат меҳнат. Бола-чақани боқиш, далада ишлашдан, уруш тезроқ тугашини тилашдан бўлак мақсад йўқ, эди...»

Аянинг хаёлларини ўқигим келади. Ҳа, ироданинг метини, меҳнатнинг оғири, ғаму-кулфатнинг бисёри шуларда бўлган. Уруш йиллари ая Карл Маркс номли жамоа хўжалигига раислик қилди. Текис йўл йўқ, шўразору қамишзор, ботқоқликлар оралаб отда юради. Райком бюросига отда келар, баъзан оти лойга ботиб қоларди. Район марказига келиб-кетиш машаққат эди. Бу машаққатлардан ҳам айрилиқларни айтмайсизми? Аянинг турмуш ўртоғи Абдужамил ака урушдан қайтиб келмади. Уч нафар фарзанди тиббиётнинг ночорлигидан нобуд бўлиб кетди, ўша машъум уруш йиллари. Ёлғизгина ўғли Ғафуржон ака ая учун ҳаётда умид юлдузи бўлиб қолди. Қамар ая неваралар кўрди, чеваралар суйди.

— Ая жамоа хўжалиги раислигидан сўнг Қўрғонча матлубот жамиятига, то қарилик пенсиясига чиққунга қадар эса Кетмонтепа қишлоқ Шўросига раислик қилди.

— Энди шу ширинтойлар уруш кўрмасин, — дейди ая чевараларини бағрига босиб.

Яна бир нарсани айтмоқчи эдимки, ёшларимиз, айниқса хотин-қизларимиз иродали бўлишсин. Биз шунча қийинчилик кўрганимиз билан жонимизга қасд қилиш деган нарсани билмаганмиз. Ҳозир сал нарсага ўзига ўт қўйибди, осиб қўйибди, сувга ташлабди деган ҳодисаларни эшитамиз. Хотин-қизлар шаънига доғ бу. Биз эса илгари тош келса кемириб, сув келса симириб кетаверганмиз. Қайнона-келинларга инсоф тилайман, бир-бирларига меҳрибон бўлишсин. Менинг келиним Саҳобатхон шундай меҳрибонки, «оҳ» десам бошимда парвона. Районда иккита яхши келин бўлса биттаси менинг келиним, ягона бўлса ҳам ўзидир. Илтимос, келинимнинг яхшилигини алоҳида ёзиб қўйинг. Ўзи муаллима бўлгани учунми, ақли зукко, одамнинг қадрига етади. Ўғлим Ғафуржонни ҳам, невараларимни ҳам меҳрибончилиги бўлакча. Бир-биримизни қадрлаб, алқаб яшаб келаяпмиз.

Оҳ, онагинам, Сизни фақат келинингиз эмас, биз ҳаммамиз, қолаверса замон алқасин!

Ҳанифа ЗОКИРОВА,
Ғалаба райони.

МУЛОҲАЗАЛАР, ТАКЛИФЛАР

ҒАФЛАТДА ҚОЛИШДАН ЁМОНИ ЙЎҚ

Турли рўзномалар мухлислари, кўпгина телетомошабинлар яқинда Москва меҳмонхоналаридан биридаги нохуш ҳодисадан хабардор бўлишди. Ёнғин туфайли етти нафар ўт ўчирувчи ва бу жойда истиқомат қилаётганлардан бир неча киши ҳаётдан кўз юмди. Нима учун бунчалик кўп талафот берилди? деб сўрашганида, улар моддий базанинг ночорлиги, мавжуд нарвонлар энг кўпи билан 35 метр баландликка етишини сабаб қилиб кўрсатишди. Ҳодиса эса 50 метрдан ҳам юқорироқда содир бўлган экан. Биз бу мисолни келтиришимиздан мақсад, кўпинча рўй бериши мумкин бўлган табиий офатларга, ҳаётий тасодифларга жойларда шай эмаслигимизни таъкидлашдир. Айни пайтда бундан буён нималарга эътибор қилишимиз зарурлиги юзасидан мутахассислар сифатида ўз фикр-мулаҳазаларимизни билдирмоқчимиз. Бу бежиз эмас, албатта. Кутилмаган ҳодиса ҳар қандай одамни шошириб қўяди. Катта фалокатлар олдида эса довдираб қолиш ҳеч гап эмас. Натижада тасодифдан зарар кўрилгани етмаганидек, билиб иш юритмаслик, уюшқоқликнинг йўқлиги туфайли ҳам қўшимча йўқотишлар, зиёнлар бўлиши мумкин.

Маълумки, сув тошқини, заҳарли газ тарқаб кетиши, зилзила. санитария-гигиена қоидаларига риоя этмаслик натижасида юқумли касалликларнинг тез тарқалиши ва бошқа шунга ўхшаш хунук воқеалар — фавқулодда ҳодисалар бўлиб, жуда тез ёрдам чоралари кўришни талаб этади. Бундай ҳодисалар оилада ҳам рўй бериши мумкин. Иродасизлик туфайли сирка ичиш, ўз жонига қасд қилиш, бузилган озиқовқатдан заҳарланиш, ток уриб олиши, сувда чўкиш ва бошқа фалокатлар шулар жумласидандир.

Ана шундай пайтларда ҳар бир инсон имкони борича уюшқоқлик кўрсатиб ёрдамга шошилиши лозим. Бизнинг вилоятимизда Чирчиқ, Олмалиқ, Бекобод, Ангрен шаҳарларидаги қатор корхоналар иш жараёнида кучли таъсир этувчи химиявий заҳарли моддалардан фойдаланадилар. Бу жойларни ҳавотирли зоналар сифатида ҳамиша эътиборда тутиш лозим. Бўстонлиқ районини эса кўпинча селдан зарар кўради. Экин майдонларига, чорва молларига зиён етади. Хусусан, 1990 йилда бу ерда бўлиб ўтган катта сел туфайли 260 бош қорамол, 2500 та қўй нобуд бўлди. 1987 та турли ҳажмдаги қурилишлар яроқсизланди. 45 километр узунликдаги йўл, 19 километр узунликдаги электр тармоғи эса ишдан чиқди. Ҳаммаси бўлиб 45,4 миллион сўмлик моддий зиён етди.

Ана шу ҳодисалар бизни хушёрликка чақиради. Қуриладиган уй-жойларнинг сел келадиган йўллардан ташқарида бўлишини, энг муҳими инсонлар ҳавфсизлигини таъминлаш учун тадбирлар белгилашни тақозо этади. Илгарилари бундай режалар билан ҳеч кимнинг иши йўқ эди. Эндиликда район раҳбарлари, архитекторлар ана шуларни ҳисобга олаётганликлари мақсадга мувофиқ бўлмоқда.

Иккинчи ҳавфли тасодифий ҳолат — бу юқумли касалликларнинг ниҳоятда тезда тарқаб кетиши билан боғлиқдир. Агар аҳоли яшаётган пунктларда тозаликка риоя этилмаса, санитария-гигиена қоидаларига амал қилинмаса ана шундай ҳодисадан қочиб қутулиб бўлмайди. Бизда санитария маданияти ўта паст қишлоқлар, аҳоли истиқомат қиладиган жойлар ҳали кўп. Ана шуларга эҳтиёт бўлишимиз керак. Кўпинча инсон бошига бир кулфат тушгандагина мутахассислар берган маслаҳатлар, насиҳатларга риоя этмаганлигини афсус билан тилга олади. Ваҳоланки, бунга илгарироқ амал қилиш мумкин-ку.

Хўш, умуман фалокатлардан қутулишнинг ҳеч иложи йўқми? деган савол туғилиши табиий. Агар зилзила масаласига келадиган бўлсак, ҳозир фан қачон, қаерда, қандай куч билан ер тебранишини олдиндан аниқ айтиб бериш қудратига эга эмас. Лекин уни тахминан айтиши мумкин. Бошқа ҳолатларда эса тасодифлар қачон содир бўлишини инсон билолмайди. Аммо медицина муассасалари ва граждан мудофааси ташкилоти нохуш ҳодиса рўй бериши мумкинлигини ҳисобга олиб тайёргарликни олдиндан кўриб қўйсалар ҳар ҳолда камроқ талофат кўрилади. Одамларнинг ҳаётини сақлаб қолиш даражаси кўпроқ бўлади. Мана айтайлик, атроф худуднинг заҳарли газлар билан қай даражада зарарланганлиги, ҳаво, сувнинг аҳволи, саноат корхоналаридаги шарт-шароитлар ва умуман муҳитдаги химиявий ҳолатлар қай ҳолатда эканлигини техник воситалар ёрдамида назорат қилиб борилса баъзи ҳодисаларнинг олдини олиб қолиш мумкин. Юқумли касалликларнинг олдини олиш борасида санитария бўйича шаҳар ва районларда ташкил этилган эпидемиологик станциялар зиммасида масъулиятли вазифалар туради. Гап фақат уларнинг астойдил жонбозлик кўрсатиб ишлашларида, ўз бурчларига садоқат билан ёндашишларида қолган. Граждан мудофааси ходимлари тасодифан рўй берган ҳодисаларга маълум даражада ҳозиржавоб эканликларини Бўстонлиқдаги сув тошқини, Назарбек зилзиласи пайтларида яққол кўрсатдилар. Эндиликда зудлик билан ёрдам бериш мақсадида районларда ва умуман вилоятда, шунингдек айрим корхоналарда ҳарбийлаштирилмаган бўлинмалар ҳам ташкил этилмоқда. Уларнинг вазифаси аниқ. Граждан мудофааси ходимлари билан биргаликда бошига кулфат тушган аҳолини қутқариш, шунингдек кишиларни хавфсиз ҳудудга кўчириш ва маромида ҳаёт кечиришлари учун зарур чораларни кўришдан иборатдир.

Арманистон, Бошқирдистон, Чернобиль АЭСи, Тожикистон, Қирғизистоннинг Ўш шаҳри, Ўзбекистоннинг Фарғона шаҳридаги, Қашқа-воҳасининг уч районига қаттиқ дўл ва сел ёғиши туфайли рўй берган тасодифий ҳолатлар соғлиқни сақлаш ходимлари, қутқарувчи гуруҳлардан доимо ҳозиржавоб туришни, энг зарур ёрдам тадбирларини олдиндан белгилаб қўйишни тақозо этади.

Ҳеч қачон, ҳеч кимнинг бошига кулфат тушмасин. Айни пайтда тасодифлар, фалокатлар пайтида ғафлатда қолмаслик чораларини олдиндан пухта ўйлаб қўйган яхши.

Р. МАШАРИПОВ,
Тошкент вилоят давлат бош санитария шифокори.
Ю. НЕДОСПЕЛОВ,
бош шифокор ўринбосари.

СССР Олий Кенгашининг қарори

«ТАРИХ ВА МАДАНИЯТ ЁДГОРЛИКЛАРИНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ВА УЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУНЛАРНИ БУЗГАНЛИК УЧУН ЖИНОИЙ ВА МАЪМУРИЙ ЖАВОБГАРЛИК ҲАҚИДА»ГИ СССР ҚОНУНИНИ КУЧГА КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. «Тарих ва маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш тўғрисидаги қонунларни бузганлик учун жиноий ва маъмурий жавобгарлик ҳақида»ги СССР қонуни матбуотда эълон қилинган пайтдан бошлаб кучга киритилсин.

2. СССР Вазирлар маҳкамасига барча монументал санъат ёдгорликларини рўйхатга олиш ишларини 1992 йил 1 июлгача тугаллашни таъминлаш топширилсин.

3. СССР Олий Кенгашининг «Тарих ва маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш қоидаларини бузганлик учун маъмурий жавобгарлик тўғрисида»ги 1977 йил 17 февраль фармони (СССР Олий Советининг ведомостлари, 1977 йил, 8-сон, 141-модда) ва «СССР Олий Кенгаши раёсатининг амалдаги СССР қонунларига баъзи ўзгартишлар ва қўшимчаларни киритувчи фармонларини тасдиқлаш тўғрисида»ги 1977 йил 17 июнь СССР қонуни (СССР Олий Советининг ведомостлари, 1977 йил, 25-сон, 389-модда) мазкур фармонни тасдиқлаш қисми СССР Олий Кенгаши раёсатининг «Маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги СССРнинг баъзи қонун ҳужжатларини ўзгартириш ҳамда улар ўз кучини йўқотди деб тан олиш ҳақида»ги 1982 йил 8 сентябрь фармонининг 6-моддаси (СССР Олий Советининг ведомостлари, 1982 йил, 37-сон, 698-модда) ўз кучини йўқотди, деб ҳисоблансин.

4. Республикаларнинг Олий Кенгашларига республикаларнинг қонунларини ушбу қонунга мувофиқлаштириб олиш тавсия этилсин.

СССР Олий Кенгашининг раиси А. ЛУКЬЯНОВ.
Москва, Кремль.
1991 йил 2 июль.

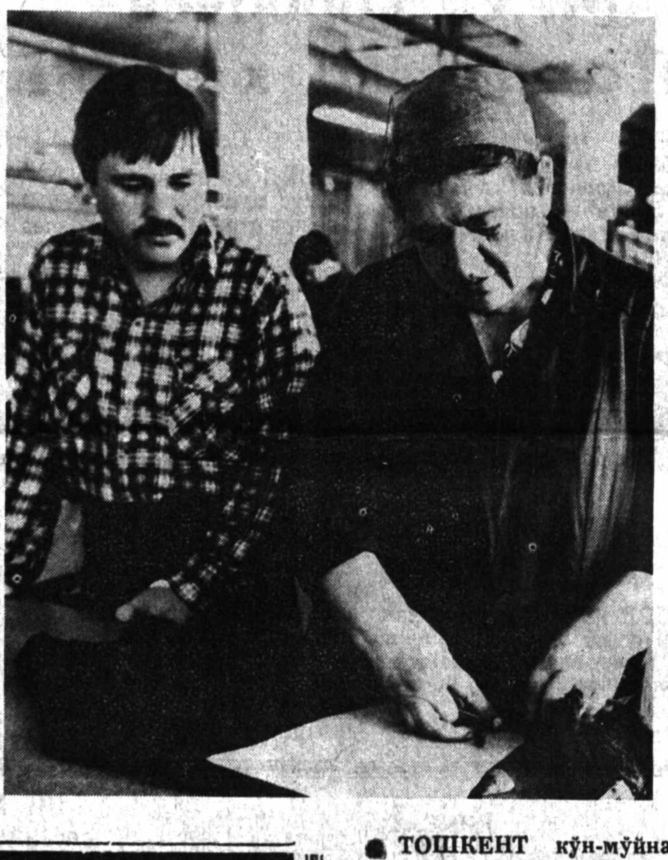

● ТОШКЕНТ кўн-мўйна заводида фахрий ишчилар анчагина бор. Ширинoй Мирзаева шундайларнинг бири. У узоқ йиллардан бери корхонада фидокорона меҳнат қилиб келмоқда ҳамда нормани доим ортиғи билан бажаряпти. Айни вақтда ўз касбини ёш ишчиларга ҳам қунт билан ўргатмоқда. Ушбу суратда Ширинoй Мирзаеванинг шогирди Саъдулла Пўлатовга касб сирларини ўргатаётган вақтда кўриб турибсиз.

Суратчи Ҳ. СОЛИҲОВ.

*

СССР Давлат суғуртаси—70 ёшда

1921 йил октябрь ойида В. И. Ленин мамлакатда Давлат суғуртасини ташкил этиш ҳақидаги тарихий декретга имзо чеккан эди. Ана шу санага кўп ўтмай 70 йил тўлади. Бу — оз муддат эмас. Хўш, ҳозирги қайта қуриш даврида, бутун мамлакат бозор иқтисодиётига ўтаётган бугунги шароитда Давлат суғуртаси қандай мавқега эга, у меҳнаткашлар манфаатини қандай муҳофаза қилиб келмоқда?

Ана шу саволлар билан мухбиримиз Тошкент вилояти Давлат суғурта бошқармасининг бошлиғи Х. УМАРОВга мурожаат қилди.

ХАЛҚ МАНФААТИ МУҲОФАЗАСИГА ДОИМ ТАЙЁРМИЗ

— Шу ўтган 70 йил мобайнида мамлакатимиз Давлат суғурта органлари, шу жумладан вилоятимиз Давлат суғурта ходимлари ўз фаолиятларини бевосита табиий офатлардан кўрилган зарарларни қоплашга, шунингдек, шахсий суғурта қилдириш йўли билан аҳоли маблағларини жамғариб боришга сарфлаб келдилар. Суғуртачиларга хизмат кўрсатиш маданиятини яхшилаш, етказилган зарарларни мумкин қадар тўла қоплаш мақсадларида кўнгилли суғурта қилдириш жараёнини ривожлантиришда маълум ютуқларни қўлга киритдилар, деб айтиш мумкин.

Бугунги кунда Давлат суғуртасининг 15 та ноҳия ва 7 та шаҳар инспекциялари томонидан вилоятимиз аҳолиси билан 710 мингта кўнгилли суғурта шартномалари тузилган. Кўнгилли суғурта билан фуқароларнинг 48,6 фоиз шахсий қурилишлари, 28,3 фоиз уй жиҳозлари, 11,4 фоиз автомашиналар, 39,4 фоиз йирик шохли қорамоллар қамраб олинган. Булардан ташқари меҳнатга яроқли 36,8 фоиз аҳоли ҳаёти аралаш суғурта қилдирилган.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш лозимки, Давлат ҳазинасига келиб тушаётган суғурта бадалларининг 80 фоизидан кўпроғи суғурта ҳодисаларидан кўрилаётган зарарларни қоплашга сарфланмоқда. Масалан, 1991 йилнинг биринчи кварталида аҳолига 9 миллион сўмликдан зиёд маблағ тўланди.

Суғурта ишларини олиб боришда Давлат суғуртасининг Олмалиқ шаҳар инспекцияси (бошлиғи О. Иброҳимова), Ангрен шаҳар инспекцияси (бошлиғи А. Раҳматуллаев), Коммунистик район (бошлиғи К. Гултоев) инспекцияси яхши натижаларга эришдилар.

Сўнгги вақтларда вилоятимиз Давлат суғурта органлари томонидан аҳоли, корхоналар ва бошқа турли жамоалар учун суғурта хизмати кўрсатишнинг кўпгина янги турлари таклиф этилди. Масалан, қурилиш материаллари, радио ва телеаппаратлар, коллекциялар ва антикварлар, қимматбаҳо буюмлар, ҳовлижойлар, ижарачилар ва фермерларнинг мол-мулкларини суғурта қилиш шулар жумласидандир. Булардан ташқари болалар, спортчилар, ҳайдовчилар, темирйўлчиларни бахтсиз ҳодисалардан шахсий суғурта қилдириш, умрбод суғурта қилдириш, шунингдек, корхоналарнинг ходимларини корхона маблағлари ҳисобига бахтсиз ҳодисалардан жамоа суғуртаси қилдириш ҳам кенг йўлга қўйилди.

Вилоятимиз Давлат суғурта органлари 1990—1991 йилларда фуқароларнинг алоҳида табақаларини ижтимоий муҳофаза этиш ва хайрия ишларини йўлга қўйиш борасида қатор тадбирларни амалга оширдилар. Жумладан, интернат муассасаларида бўлган 94 нафар етим болаларнинг ҳаёти корхоналар ва ташкилотларнинг маблағлари ҳисобига суғурта қилдирилди. Бундан ташқари афғон урушидан ногирон бўлиб қайтган 30 нафар байналмилалчи-жангчининг ҳар бири ташкилотлар ҳисобига минг сўмдан суғурта қилинди.

Қайта қуриш жараёни давом этаётган, иқтисодиётимиз ва мамлакат ҳаётида бозор муносабатлари таркиб топаётган ҳозирги даврда корхоналар мустақил хўжалик юритишга ўтмоқдалар, уларнинг хусусийлашув жараёни ривожланмоқда. Ана шундай бир пайтда суғурта қилишнинг жамоа турлари кенг кўлам кашф этмоқда. Ҳозирдаёқ биз бутун-бутун жамоалар фойдасига кишилар ҳаётини, суғурта қилдириш кексайганда қўшимча нафақалар тўлаш тадбирлари ва ҳоказолар юзасидан суғурта шартномалари тузяпмиз. Яқин келгусида ишсиз бўлиб қолганлик юзасидан суғурта қилиш масалаларини ҳам ҳал этиш ниятидамиз.

Кейинги вақтларда турли муқобил суғурта жамиятлари пайдо бўла бошлади. Улар ҳамма-ҳамма нарсани суғурта қилдиришга тайёрмиз деган даъво билан чиқмоқдалар. Ҳозирги бозор муносабатлари даврида бу аниқ режадек туюлади. Аммо бу масаланинг «лекин» томони ҳам йўқ эмас. Афсуски, юқорида таъкидланган ташкилотлар фаолиятида суғурта хизмати кўрсатиш турларида айтарли янгиликлар, янгича ёндошувлар йўқ. Устига-устак уларда суғурта бадаллари миқдори биздагидан анча қиммат. Муқобил суғурта жамиятларининг кўпчилиги эса молиявий жиҳатдан бақувват эмас ва ўз зиммаларига олган мажбуриятларини вақтида адо этишга қурбилари етмайди.

Давлат суғурта органларига келсак, бу ерда аҳвол тамоман бошқача. Бизда зарарларни қоплаш учун тўланадиган тегишли маблағларни бериш муддати анча қисқарган ва зарур ҳужжатлар тезлик билан расмийлаштирилиб берилади. Фуқаролар пул жамғармаларининг қадрсизланиши муносабати билан бизда барча узоқ муддатли суғурта шартномалари бўйича 1991 йил 1 мартдан бошлаб Давлат ҳазинасига келиб тушган бадаллар ҳисобидан суғуртачиларга 40 фоиз миқдорида компенсация тўланмоқда.

Ҳар бир фуқаро ва корхоналарнинг раҳбарлари бозор муносабатларига ўтилгунга қадар Давлатнинг ёрдам беришига, моддий қийинчиликда қолмасликларига ишонишган эди. Бу айни вақтда суғурта шартномалари тузишга маълум даражада тўсқинлик қилди. Ваҳоланки, бозор шароитларида суғурта шартномалари тузиш айни муддаодир. Янги шароитда суғурта шартномалари тузиш етказилган ҳар қандай зарарларни тўла қоплашга кафолат беради. СССР Давлат суғуртасининг 70 йиллик байрами арафасида барча қизиққан ва манфаатдор шахслар ҳамда корхоналар раҳбарларини бизнинг хизматимиздан фаолроқ фойдаланишга чақираман.

Суҳбатдош Н. ҲИКМАТУЛЛАЕВ.

ЯНГИ КИТОБЛАР

«ОЙБЕК ВА ЗАРИФА»

ЎТГАН йили «Ўзбекистон» нашриёти томонидан чоп этилган Наим Каримовнинг «Ойбек ва Зарифа» номли китобини катта қизиқиш билан ўқиб чиқдим. Ўқиб чиқдиму беихтиёр кўзларимдан ёш сизди.

Наим Каримов ўз китобида ёзувчини ёшлигидан то умрининг охиригача бўлган кечмишини, Зарифа опа билан адиб ўртасидаги қайноқ ва оташин севгини тўлақонли тарзда ифодалаб бера олган. Китобнинг бир ерида уларнинг бир-бирларига бўлган чин муҳаббатлари шундай тасвирланади:

«...Кунларнинг бирида ишдан қайтган Ойбек, унинг каравоти ёнидаги креслога ўтириб, узоқ ўйга толди. Сўнг унинг қўлини икки кафти орасига олиб, аста сўзлади:

— Биласанми,

— Биласанми, Зарифа, Бобурнинг севикли ўғли Ҳумоюн қаттиқ хаста бўлганида отаси—улуғ шоир дуо ўқиб, унинг атрофида уч маротаба айланган ва тангрига:

— Эй, қудратли парвардигор, бу дунёдаги ҳар бир йирик мавжудотни яратадиган ҳам, оладиган ҳам ёлғиз ўзингсан! Ҳумоюн Мирзо — менинг бу дунёдаги бирдан-бир умидим. Мендан кейин у қолиб, менинг ишларимни давом эттириши керак. Сен унинг хасталигини менга бергину, унга саломатлик ато қил! — деб мурожаат этган экан.

Ойбек шу сўзларни айтиб, Зарифанинг атрофидан айлана бошлади. Зарифа гўё ҳозир у соғайиб севимли эри эса ғойиб бўладигандек қўрқиб кетди.

— Йўқ, йўқ, бу тилакдан воз кечинг. Докторлар парвона бўлиб туришибди. Ҳадемай шифо топиб кетаман, деди.

Ойбек хаста умр йўлдошининг атрофидан уч марта айланиб бўлгач, оллоҳга мурожаат қилди...

Шу воқеадан кўп ўтмай Зарифа ҳеч нарса кўрмагандек соғайиб кетди. Лекин ўша куни ҳам, бошқа кунларда ҳам Ойбекнинг кўнглида шу сатрлар такрорланар эди:

Сендадир кўзларим, сендадир кўнгил...»

Умуман, Наим Каримовнинг «Ойбек ва Зарифа» китобидаги воқеалар одамларнинг улуғ адиб ҳақидаги маълумотларини янада бойитадиган манба бўлишига ишонаман.

Турғун ЖЎРАЕВ,
алоқачи.
Тошкент ноҳияси.

«КЎКОРОЛ» ДАЛАЛАРИДА

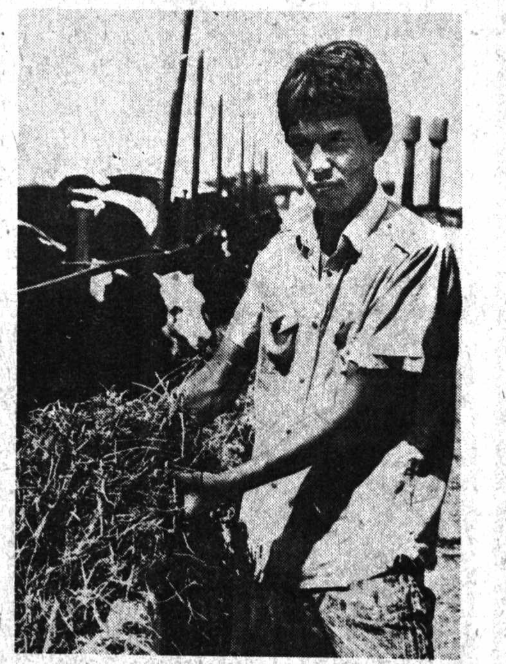

● ЁЗНИНГ ҳар бир қуёшли кунини ғанимат билган Бўка районидаги «Кўкорол» совхози ишчилари дала ишларини бир маромда олиб бормоқдалар. Суратларда: (юқоридан чапда) совхознинг 1-бригада сувчиси Сайдазим Парпиев; (ўнгда) қарамоғидаги 82 бош қорамолни иштиёқ билан парвариш қилаётган Баҳодир Эргашев; (пастда) 3-бўлимнинг маккажўхоричилик бригадаси аъзолари Абдуҳолиқ Холмирзаев ва Эркин Шораҳимов.

Суратказ У. ҚЎШВОҚОВ.

САҲНАДА ШОИР СИЙМОСИ

УЙҒУН ва И. Султоннинг «Алишер Навоий» драмаси классик асар бўлиб қолди. Шу драма туфайли халқимиз саҳналарда ўз севимли шоирининг жонли қиёфасини кўриш бахтига муяссар бўлди.

«Алишер Навоий» — 5 парда 10 кўринишли драмадир. Уйғун билан Иззат Султон пьесанинг умумий тархини бирга тузиб, кўринишларни алоҳида-алоҳида ёзиб, сўнг бирлаштирган ва ягона ғоявий мақсадга бўйсундирганлар. Асар назм ва насрда ёзилган, лекин бадиий яхлит, чунки наср ҳам назмдай жаранглайди, шу қадар эҳтиросли. Муаллифлар тарихий манбаларга, далилларга таянганлар. Аксар қатнашувчилар тарихий шахслар, воқеалар чиндан ҳам тарихан тўғри ёритилгандир. Шу билан бирга тўқима образлар, воқеалар ҳам бор. Чунончи, Гули образи ва у билан боғлиқ воқеалар тўқимадир. Аммо бу ҳам Навоий шахсиятига зид келмаган, тарихийлик касб этган. Алишер Навоий пьесада хассос шоир ва асрий жумбоқлар устида бош қотирувчи мутафаккир сифатида, элу юртнинг ғами-ташвиши билан яшаган, адолат ва тинчлик учун курашган давлат арбоби, ғарибларнинг пуштипаноҳи, истеъдодли кишиларнинг раҳнамоси сифатида гавдалантирилган. Ўз даврида ободончилик ишларига катта эътибор берган, илм-фан ва санъат тараққиётига муҳим ҳисса қўшган, ўзи туркий (ўзбек) тилида гўзал шеърлар битган ажойиб шоир Ҳусайн Бойқаро 50-йиллардаги қарашлар таъсирида фақат шоҳ сифатида кўрсатилган. У пьесада вазири Мажididдиннинг фитналари, миш-мишларига осонликча ишонувчи иродасиз ҳукмдор бўлиб қолган. Шундай талқиндан келиб чиққан ҳолда асар конфликти ҳам Навоий билан шоҳ Ҳусайн Бойқаро, амир Мажididдин ва саройдаги бошқа қора гуруҳлар ўртасига қурилган. Аммо бадиий жиҳатдан драма бақувват, қурилиши, саҳнабоплиги, характерларнинг ишланиши, ихтилофнинг қўйилиши ва ечилиши, кураш ва зиддиятлар тасвири, тилнинг пурмаънолиги, ширадорлиги ва бошқа хусусиятлари билан унга тенг келадигани камдан-кам топилади. Энг муҳими — асарда Навоий сиймоси илк бор меҳр-муҳаббат билан тўлақонли гавдалантирилади. Шунинг учун ҳам «Алишер Навоий» драмаси ўзбек драматургиясининг тарихий мавзуларни ёритишдан иборат йўналиши ривожига муҳим ҳисса қўшди. Пьеса намунали драматик асар сифатида ўрта ва олий мактабларда ўрганилади. Айниқса, драманинг театр санъатимизнинг тараққиётидаги ўрни ва аҳамияти катта. Саҳна ижодкорларининг бир неча авлоди мазкур асар асосида илҳом билан, шавқ-завқ билан ижод қилиб келди.

Драмани Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрида Навоий ижодининг билимдони, атоқли режиссёр Маннон Уйғур биринчи бўлиб саҳналаштирган (премьера 1945 й. 1 апрелда бўлиб ўтган). Рассом С. Миленин ёрдамида Ҳирот манзаралари, сарой, ҳарам кўринишлари, Астробод саҳнаси, либослар, буюмлар, қурол-аслаҳалар қунт билан ишланган бўлиб, давр руҳини, шоир руҳини акс эттиришга хизмат қилган. М. Уйғур актёрларни давр муҳитига сингиб, асар воқеалари ва ихтилофларини пухта англаб ижод қилиш сари йўналтирган, тил устида миришкорлик билан иш олиб борган. Алишер Навоий ролини илк бор Аброр Ҳидоятов ўйнаган. Шоир қиёфасини чизишда Маҳмуд Музаҳҳиб сурати асос қилиб олинган. Навоий образи романтик жўшқинлик ва психологик теранлик билан талқин қилинган. Аммо пьесадаги баъзи камчиликлар (бош қаҳрамон образининг ҳали етук эмаслиги, асар конфликтининг бўшлиги каби) мукаммал спектакль яратишга имкон бермади. Шу сабабдан М. Уйғур муаллифлар билан ҳамкорликда ишлаб, 1948 йилда спектаклнинг янги нусхасини тайёрлади ва бу гал катта муваффақият қозонди. Алишер Навоий ролида Олим Хўжаев чиқди. У Навоийнинг буюк инсоний фазилатларини, олий нафосат ва истеъдод соҳиби эканини, донишмандлигини, унинг инсоний фожиасини лирик-фалсафий йўсинда ҳаққоний, фавқулодда таъсирли ифода қилди. А. Навоий образи шоиртабиат, зиёли, чеҳрасидан, бутун борлиғидан нур тўкилиб турувчи актёр О. Хўжаевга узукка кўз қўйгандай ярашган, унинг табиатига сингиб кетган эди. Минг-минглаб томошабинлар А. Навоий деганда О. Хўжаевни, О. Хўжаев деганда аввало А. Навоий образини кўз олдиларига келтирадилар. Сора Эшонтўраева (Гули), Обид Жалилов (Мажididдин), Лутфулла Назруллаев (Ҳусайн Бойқаро), Саъдихон Табибуллаев (Мансур), Шариф Қаюмов (Абулмалиҳ)лар ҳам ўз ролларини муваффақият билан ўйнаганлар. Оммавий саҳналар юксак маҳорат билан ишланган. Хуллас, саҳна талқини, ижро пьесани янада бойитди. Спектаклда сўз, саҳнавий талқин, актёр ижрочилиги, макон тасвири, музика (М. Бурхонов), кийим-кечак, юриш-туришлар ўртасида ажиб бир мутаносиблик, бадиий яхлитлик майдонга келди. Натижада «Алишер Навоий» Ҳамза номидаги академик драма театрининг шоҳ асарларидан бирига айланди. Хусусан, унда эришилган саҳна нутқи маданияти наинки иштирокчи актёрлар учун, наинки биргина Ҳамза театри учун, балки умуман ўзбек саҳнаси учун дастуриламал вазифасини бажарди.

700 мартадан ортиқ намойиш қилинган «Алишер Навоий» спектакли энг севимли асар сифатида томошабинларнинг бир неча авлоди қалби ва шуурида ўчмас из қолдирди. Муносиб тақдирланди ҳам. 1949 йил 13 апрелда асосий ижодкорлар (режиссёр М. Уйғур, рассом С. М. Миленин, актёрлар А. Ҳидоятов, С. Эшонтўраева, О. Хўжаев, О. Жалилов, Л. Назруллаев, С. Табибуллаев)га СССР Давлат мукофоти берилди. 1968 йил 25 сентябрда спектакль режиссёр Т. Хўжаев раҳбарлигида янгиланиб, қайта намойиш қилинди. Талқин аслича қолди. Спектаклга янги ижрочилар киритиб борилди: Гулини Я. Абдуллаева, Р. Иброҳимова, Мажididдинни Қ. Хўжаев, Р. Ҳакимов, Ҳусайн Бойқарони Ш. Бурхонов, А. Турдиев, Мансурни С. Зиёвуддинов, Т. Тожиев ўйнадилар, бироқ Навоий ролини узлуксиз О. Хўжаев ижро этди. Спектаклнинг магнит тасмасидаги ёзуви жумҳурият радиосидан ҳамон эшиттириб турилади, грамтақсимчалари чиқарилган. Қисқаси, мазкур саҳна асари ҳар бир хонадонга кириб борган.

«Алишер Навоий» драмаси Ҳамза номидаги академик драма театрида 1991 йил 4 мартда Турғун Азизов томонидан тамомила янгитдан саҳналаштирилди. Спектакль А. Навоийнинг 550 йиллик таваллуд тўйига бағишланди. Саҳна кўринишлари шартли-образли (рассомлар У. Сайдалиев, А. Жибоедов) қилиб ишланган: бир ёнда тахт, бир ёнда шеърият, ўртада тарих ва умр йўли, А. Навоий тарих қаъридан биз томон келиб, яна тарих қаърига сингиб кетади, Ҳусайн Бойқаро эса саройни тарк этган А. Навоий ортидан термулиб қолади. Конфликт салтанат билан шоир, зулмат билан нур курашидан иборат. Саҳналаштирувчи Т. Азизов муаллифлардан бири И. Султон ёрдамида баъзи янгиликлар кашф этган. А. Навоий ва Ҳусайн Бойқаро ролларида иккитадан ижрочи чиқади: А. Навоийнинг кексалигини З. Муҳаммаджонов билан Ё. Аҳмедов, ёшлигини Б. Муҳаммадкаримов билан С. Умаров гавдалантирган, Ҳусайн Бойқаронинг кексалигини Т. Азизов билан Т. Каримов, ёшлигини М. Абдуқундузов билан М. Исмоилов ўйнаган. Бундай янгилик мантиқли бўлиб, сўнгги кўринишлар билан аввалги воқеалар орасида анчагина вақт ўтганини аниқ таъкидлайди. Гули образига ҳам спектаклда катта эътибор берилган, яъни Гулининг ота хонадонида кечадиган бутун бошли 5-кўриниш тикланган: унда Гулининг дугонаси Қундузга кўнгил сирларини айтиши, Мажididдин (Р. Каримов)нинг шоҳ номидан Гулига совчи бўлиб келиши, Гули ҳамда ота-онаси Қулмуҳаммад (Қ. Абдураҳимов) билан Хосият (Р. Иброҳимова)нинг изтироблари кўрсатилади. Умуман, спектаклда А. Навоийнинг оддий инсоний хислатлари (севгиси, шафқати, нафрати ва ҳоказо)ни тасвирлашга уруғу берилган. Айниқса, Беҳзод Муҳаммадкаримов (ёш Навоий), Ёқуб Аҳмедов (кекса Навоий) шоирнинг нафақат ҳиссиётини, балки ақлий қудратини, адолатпарварлиги ва халқпарварлигини яхши тараннум этдилар. Уларнинг хатти-ҳаракатлари, сўзларидан самимият, нур, ақл, нафосат ёғилиб туради. Навоий — замондошимиз, у биз билан бирга деган ғоя спектаклда илгари сурилади. Шоирнинг халқ билан мулоқоти шунга қурилган: у кўп ҳолларда залда ўтирган томошабинларга мурожаат қилади. Аммо Ҳусайн Бойқаро, Мажididдин образларининг саҳнавий талқинлари эскича: Мажididдин ўта маккор ва разил, Ҳусайн Мирзо ғофил ва иродасиз қиёфаларда гавдаланади. Жомий сиймоси илгаригидай сояда қолган.

«Алишер Навоий» драмаси жумҳуриятимиздаги кўпгина вилоят ва шаҳар театрларида саҳналаштирилди. Чунончи, Хоразм, Самарқанд, Андижон, Фарғона, Қўқон, Наманган, Қашқадарё, Бухоро, Жиззах, Сирдарё, Сурхондарё театрларида қайта-қайта қўйилган. Уларнинг барчасида Ҳамза номидаги академик драма театридаги М. Уйғур талқинининг муайян таъсири сезилиб туради. Актёрлардан Машраб Юнусов (Андижон), Рихси Шокиров (Урганч), Яҳёхон Маматхонов (Фарғона), Занжирали Мирзатов (Қўқон), Алиқул Тўлаев (Қарши), Эминжон Акобиров (Бухоро), Ҳамид Ғафуров (Жиззах) ҳар бири ўз имконияти доирасида Алишер Навоий образини ишонарли гавдалантирганлар. Навоий образи бахти чопган ижрочиларнинг ижодида, ҳатто руҳиятида ўчмас из қолдирган. Зеро, образни яратиш, саҳнада гавдалантириш жараёнида ҳар бир ижрочи шоир маънавий оламини идрок этиш, шеъриятидан, шууридан баҳраманд бўлишга ҳаракат қилган. «Алишер Навоий» драмасининг вилоятлар театрларидаги саҳнавий талқинларининг умумий белгиси шундай: Навоий образини ва у билан боғлиқ тарихий воқеаларни кўтаринки романтик руҳда тасвирлаш ўрнини аста-секин реалистик руҳий-ҳиссий талқин эгаллай бошлаган. Бу, айниқса, сўнгги йиллардаги спектаклларга хосдир.

Умуман олганда, Уйғун ва Иззат Султоннинг «Алишер Навоий» драмаси туфайли саҳнада бобокалон шоиримиз сиймоси ва ҳаётини ёритиш бобида дастлабки қадамлар ташланди, холос. Навоий сиймосини бор бўйича гавдалантириш, тарихий ҳақиқатни тиклаш асосида шоир ҳаётини янгича тадқиқ этиш ҳали олдинда. Шу боисдан ҳам келажакда янги асарлар, янги саҳнавий талқинлар пайдо бўлади, деб умид қиламиз.

Муҳсин ҚОДИРОВ,
санъатшунослик доктори, профессор.

Мутахассислар дала кезганда

КАНОПНИНГ РИВОЖЛАНИШИ ЯХШИМИ?

КАНОП етиштирувчи жамоа хўжаликлари шу кунларда агротехника тадбирларини ўз вақтида ўтказишга ҳаракат қилмоқдалар. Илғор тажрибалар, фан ютуқлари дадиллик билан жорий этилмоқда.

Май, июнь ойларида об-ҳавонинг ноқулай келишига қарамай асосий майдонларда гектарига кўкпоя учун 650—650 минг, уруғлик учун 160—200 минг тупдан кўчат ундириб олинди. Каноп кўчатлари бир текисда чиққанлиги, сув ва озиқлар билан яхши таъминланганлиги туфайли ўсимликларнинг ўсиши ва ривожланиши яхши бормоқда.

Ҳозирги кунда вилоятимиздаги хўжаликларнинг кўк поя учун парвариш қилинаётган канопзорларида шоналаш даври бошланди. Кўчатнинг бўйи 150—170 см, айрим жойларда 170—190 см га қадар етган. Уруғлик учун экилган каноплар гуллаш даврини ўтказмоқда. Афсуски, айрим хўжаликларда экишдан олдинги ва кейинги агротехник тадбирларни ўз вақтида ва сифатли ўтказмаслик оқибатида асосий майдонлардаги каноплар гектар бошига 400—500 минг тупни ташкил этяпти ва бунинг устига экиннинг ривожи суст. Коммунистик ноҳиясидаги Карл Маркс номли, «Ленинский путь», Ғалаба ноҳиясидаги «Победа», Свердлов номли, Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги «Северний маяк», Энгельс номли, Янгийўл ноҳиясидаги Ҳамроқул Турсунқулов номли жамоа хўжаликларида шундай ҳол юз берган.

Мазкур хўжаликларнинг раҳбарлари асосий майдонларда кўчатларни сийрак бўлиб қолганлигини ҳисобга олган ҳолда минерал ва маҳаллий ўғитларни сув билан шарбат қилиб беришлари керак. Шунингдек, кўпчилик канопчилик хўжаликларида асосий майдонларда кўчатларнинг ўсиши ва ривожланиши орқада қолган. Бундай майдонлардаги кўчатлар тупи тагларини юмшатиш, қўшимча минерал ва маҳаллий ўғитлар бериш зарур. Яна вилоятимизнинг кўпчилик канопчилик хўжаликларида каноп қатор ораларига ўз вақтида, сифатли ишлов берилмаганлиги сабабли далаларни бегона ўтлар босганлиги кузатилади. Мазкур хўжаликларда юқори навли каноп пояси ҳосили ва уруғини етиштириш учун ўрим-йиғим даврига қадар далаларни бегона ўтлардан холи қилиш керак бўлади. Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги Свердлов номли, Энгельс номли, Коммунистик ноҳиясидаги Карл Маркс номли, Янгийўл ноҳиясидан Ҳамроқул Турсунқулов номли, Ғалаба ноҳиясидаги «Победа», Ҳамза номли жамоа хўжаликларининг айрим бригадалари канопзорларида ғумай, курмак, ажриқ, ассаломуалик, қўйпечак, зарпечак сингари бегона ўтларни учратиш мумкин.

Юқорида номлари зикр қилинган хўжаликларнинг раҳбарлари, агрономлар, бригадирлар, звено бошлиқлари, дала меҳнаткашлари билан биргаликда тезда бегона ўтларни йўқотиш чораларини кўришлари лозим. Акс ҳолда шу кунга қадар қилинган сарф-харажатлар ва меҳнатлар зое кетиши, ҳосилни қўлдан бой бериш мумкин.

Вилоятимизнинг кўп жойларида ўғит миқдори, турлари ва уларнинг нисбатини агрохимкартограммалар ва ўғитлаш режаларига биноан, поя ва уруғлик каноп учун табақалаштирилган ҳолда озиқлантиришни туғаллайдилар. Лекин ўсиш ва ривожланишдан орқада қолаётган каноп майдонларига қўшимча озиқ бериш чораларини кўришга тўғри келади. Бу йил май ва июнь ойларида ҳаво ҳароратининг паст келиши, ёғингарчиликнинг одатдагидан кўп бўлганлиги сабабли канопзорда ҳам зараркунандаларнинг кўпайиши учун қулай шароит вужудга келди.

Каноп ўсимлигида зараркунандаларнинг асосан тўрт турини, яъни кузги тунлам (кўк қурт), шафтоли шираси, дала қандаласи ва кўсак қуртини учратиш мумкин. Булар, айниқса, уруғлик экинларга кўпроқ салбий таъсир кўрсатади. Чунки уруғлик етиштириладиган майдонлардаги ўсимлик сони кўк поя экилган майдонлардагига нисбатан уч-тўрт баробар кам бўлади. Кузги тунлам ва кўсак қурти тухумларига қарши тухумхўр трихограммани қўллаш яхши натижа беради. Капалаклар тухум қўя бошлаган даврда кузги тунламга қарши ҳар гектар ерга 260 минг дона трихограммани бўлиб-бўлиб уч марта чиқариш лозим. Борди-ю, трихограммалар чиқарилгандан сўнг ҳам далаларда кузги тунлам ва кўсак қурти камаймаса ҳар 10 кв. м жойда иккитадан ортиқ кузги тунлами ва ҳар 100 та ўсимликда тўрттадан ортиқ кўсак қурти борлиги аниқланса, битоксибациллин (БТБ-200) препаратидан фойдаланиш зарурати туғилади. Бунда ҳар гектар ерга 3 кг дан БТБ-202 ёки 2,5 кг дан дендробациоллин препаратини қўллаш зарур.

Вилоятимиздаги кўпгина майдонларга канопнинг янги Ўзбекистон 2142 нави экилган. Бунинг илдиз системаси тараладиган тупроқ қатламида намлик 80 фоиздан кам бўлмаслиги керак. Бунинг учун сув бутун пайкал бўйлаб бир текис таралади. Пайкалнинг охирги қисмидан эса сувни тутиб қолувчи кўндаланг жўяклар олинади. Суғоришнинг давомийлиги, муддати ва нормаси ҳар бир участканинг рельефи ва тупроқ хусусиятларига қараб табақалаштирилиши даркор. Суғориш кеча-кундуз гуруҳ усулида, сув тараш муддатларини чўзмасдан ўтказилиши зарур. Уруғлик учун экилган канопни гектар ҳисобига 1000—1100 м. куб нормада, тупроқ шароитига қараб суғориш лозим. Вегетация даврида ҳаммаси бўлиб уруғлик канопга 3500—4500 м куб сув бериш керак. Маълумки, бу йил уруғлик каноп жуда кам экилган. Шунинг учун ҳам иложи борича уруғлик каноп экилган майдонларда агротехник тадбирларни сифатли ўтказишга ҳаракат қилиш керак бўлади. Яқин уч-тўрт йил ичида каноп тайёрлаш вилоят бўйича 200 минг тоннага етади.

Канопнинг кўк пояси учун экилган майдонларда ерости сувлари чуқур жойлашганлиги ва сув яхши ишлатиладиган бўлганлигидан гектар ҳисобига 1000—1200 куб метрдан, яъни тўрт-беш марта, июль ва августнинг биринчи ўн кунлигида ҳар 8—10 кунда, қолган ойларда ҳар 15—17 кунда, жами гектар ҳисобига 6500—7500 куб метр сув сарфланиши зарур.

Тупроқда нам қисқа муддат етишмаганда экин ўсишдан қолади. Натижада тола ҳосили кескин камаяди, кўк поя пўстлоғининг ўзақ қисми билан чамбарчас боғланиб кетишига олиб келади. Ўрта Чирчиқ ноҳиясидан Энгельс номли, Куйбишев номли, Янгийўл ноҳиясидан «Ленинизм», Ҳамроқул Турсунқулов номли жамоа хўжалигини, Ғалаба ноҳиясидан Свердлов ва Ленин номли, Коммунистик ноҳиясидан «Ленинский путь» жамоа хўжаликларида каноп майдонларига сувни вақтида бермасликларини кўрсатиш мумкин. Ер ботқоқлангунча сув қўйиб ер ости сувининг юза жойлашганини ҳисобга олмай канопнинг эзилишига йўл қўяётган хўжаликларга Ғалаба ноҳиясидаги Киров номли, Янгийўл ноҳиясидаги «Ленинизм» жамоа хўжалигини мисол қилиб кўрсатишимиз мумкин. Ўримга 7—10 кун қолганда охирги сув берилиб, гектар ҳисобига 650 куб метр сув сарфланади. Бу каноп пўстлоғининг яхши ажралишига ва унинг сифатли бўлишига ёрдам беради.

Сифатли каноп уруғи олиш учун икки босқичда, яъни бир марта гуллаш даврида, иккинчи марта ҳосилини йиғиштириш олдидан бегона нав ва ўсимликнинг касал тушган турларини олиб ташлаш энг асосий агротехник усул ҳисобланади.

Етиштирилган ҳосилни ўз вақтида йиғиштириб олиш учун ўрим-йиғимда ишлатиладиган агрегатларни, пўстлоқ ажратиш машиналарини, уруғ янчадиган комбайнларни тузатиш-таъмирлаш ишларини сифатли бажариш даркордир. Юқоридаги агротехник тадбирлар ўз вақтида ўтказилса, сифатли пўстлоқ ва уруғ олишга эришиш мумкин. Шунда хўжалик меҳнаткашларининг оладиган даромадлари ҳам юқори бўлади.

З. МАҲСУМОВ,
Тошкент вилоят деҳқончилик саноати уюшмасининг пахта ва каноп етиштириш бўйича бўлим мудири.

Х. УМАРОВ,
Ўзбекистон толали экинлар тажриба станциясининг ўсимликлар физиологияси лабораторияси мудири, биология фанлари номзоди, доцент.

Х. МИРЗАЕВ,
Тошкент вилоят деҳқончилик саноати уюшмасининг каноп бўйича етакчи мутахассиси.

ДОН — РИЗҚ-РЎЗИМИЗ

ЧИНОЗ районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалиги деҳқонлари 100, Жамбул номли давлат хўжалиги 400, «Янгиобод» хўжалиги 120, «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» жамоа хўжалиги 60 гектар майдонга буғдой экишган эди. Хўжаликлар буғдойдан жами 2 минг тонна ҳосил олишни кўзлаганлар. Ҳозирги кунда гуруч ҳам тақчил бўлиб турибди. Буни ҳисобга олган Охунбобоев номли жамоа хўжалиги 38 гектар майдонга шоли экди. «Октябрь 40 йиллиги» ва «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» жамоа хўжаликларида ҳам бу йил илк бор шоличилик билан шуғулланишга киришилди.

— Бозор иқтисодиётига ўтилганлиги бизни ана шу экинларни кўпроқ экишга ундаяпти, — дейди биз билан суҳбатда ноҳия зироат-саноат уюшмаси бош ҳосилоти Ислом Тешабоев. — Келгуси йили баҳорикор ерларга ҳам буғдой экиш ниятимиз бор.

Ислом аканинг айтишича хўжаликлар ҳар йили ўртача 40—50 гектар майдонга янги беда экадилар. Бедани буғдой билан аралаштириб экиш тажрибасини қўллаш яхши самара беради. Натижада ҳам буғдой, ҳам пичан олинади. Бу тажриба хўжаликларга иқтисодий фойда беради.

Р. КАМОЛОВ.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЖАҲОНДА БИРИНЧИ МАРТА

● ФРАНЦИЯ пойтахти Париждаги Бруссе госпиталининг шифокорлари томонидан жаҳонда биринчи марта — нодир операция амалга оширилди. Жон исмли ўн яшар болакайнинг бирйўла уч аъзоси — жигари, юраги ҳамда ўпкаси алмаштирилди.

Бундай операцияни ўтказиш ниҳоятда зарур бўлиб қолди. Чунки, Жон охирги умидларидан воз кечиб, бу дунёдан кўз юмаётган эди. Операция арафасида ҳалокатга учраган ёш бола донорлик вазифасини ўтади. Операция Жан-Поль Куэтиль бошлиқ бир гуруҳ жарроҳлар ҳамда Париждаги «Кошэн» госпиталининг жигар бўйича мутахассис доктори Дидье Усан томонидан ўтказилди. Жон операцияси шу йилнинг 14 февралидан 15 февралига ўтар кечаси амалга оширилган бўлса ҳам жарроҳлар умид учқунлари пайдо бўлмагунча ўзларининг жасоратлари ҳақида лом-мим демай келдилар. Эндиликда, Жон ўзини яхши ҳис қила бошлагач, воқеалар тафсилоти жаҳон оммавий ахборот воситалари саҳифаларидан ўрин олди.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● СЛОВАКИЯ миллий кенгаши (парламенти) 1944—1946 йилларда НКВД бўлинмалари томонидан ҳибсга олиниб, СССРга жўнатилган қатағон даврининг қурбонлари бўлган шахсларга товон тўлаш ҳақида қонун қабул қилди. Тахмин қилинишича бундай кишилар сони 8—10 минг нафарни ташкил этади. Шунингдек, мазкур масалага тааллуқли қарорда айтилишича, парламент раёсатига Чехословакия Федератив Жумҳурияти Ташқи ишлар вазирлиги орқали СССРнинг тегишли органларидан ўша йилларда қатл қилинган кишиларнинг шахсларини аниқлаш вазифаси юкланди.

● УЗОҚДАН бошқариладиган бомбанинг портлаши натижасида Афинада Туркия дипломати қаттиқ жароҳат олди. Греция полициясининг хабарига қараганда, бирон-бир террорчи гуруҳ бу хатти-ҳаракатни ўз бўйнига олганича йўқ.

● ҚУВАЙТ ерларида ёниб ётган нефть манбаларининг тез пайтда ўчирилиши тобора чўзилмоқда. Ҳозирга қадар бундай манбалардан 200 таси ўчирилди. Қувайт ҳукумати ўчириш ишларини 1991 йил охиригача тугатиш ниятидадир. Бу ишга Қувайт раҳбарияти кўпгина хорижий мамлакатлардан мутахассислар таклиф этди. Улар орасида СССР вакиллари ҳам бор.

● «Ассамни озод этиш бирлашган фронти» сепаратчилари Ҳиндистон ҳукуматига янги талабнома топширдилар. Улар гаровга олинган икки киши эвазига ўзларининг барча тарафдорларини 26 июлгача қамоқлардан чиқариб юборилишини талаб қилдилар. Бу гуруҳ ҳанузгача бир неча кун муқаддам ўлдирилган совет мутахассиси — Сергей Гришченконинг жасадини қайтарганларича йўқ.

● АМЕРИКА Қўшма Штатлари ҳарбий маҳкамаси — Пентагоннинг расмий вакили АҚШ ҳамда бошқа иттифоқчи мамлакатларнинг Ироқ шимолидаги ноҳияларда турган қўшинларининг тўлиқ олиб чиқиб кетилганлигини хабар қилди. Бу қўшинлар курд қочоқларини Ироқ маъмурларидан ҳимоя этиб турган эди. Кўчирилган ҳарбий қўшинлар Туркиянинг жанубий ноҳияларига ўтказилди.

Бироқ Буюк Британия Ташқи ишлар вазири Хэрд Би-би-си телекомпанияси мухбири билан қилган суҳбатида Англия ўз қўшинларидан Ироққа қарши ядровий қуроллар яратишнинг олдини олишда фойдаланиши мумкин, деб айтди.

СУИҚАСДЛАРНИНГ ОЛДИ ОЛИНГАН ЭДИ

● ФОРС кўрфазидаги ҳарбий инқироз пайтида АҚШ президенти Ж. Буш ҳаётига икки марта суиқасд уюштириш режалаштирилган экан. Бу ҳақда Федерал Тафтиш Бюроси бўлими раҳбари Америка сенатининг давлат муассасалари ишлари қўмитасидаги суҳбатда сўзлаб берди. Бўлим раҳбари — Н. Галлахер терроризмга қарши кураш ишлари билан шуғулланади. Унинг гапларига қараганда, Форс кўрфазидаги воқеалар пайтида якка-якка ҳаракат қилган С. Ашберн ҳамда асли фаластинлик бўлган Ж. Варраята деган шахслар Ж. Бушни ўлдирмоқчи бўлганлар. Федерал Тафтиш Бюроси ходимлари саъи-ҳаракатлари туфайли суиқасдлар олди олинган.

«ЎЛДИРИШ ГУРУҲЛАРИ» ЙЎЛДА

● ТАСС мухбирининг Вашингтондан хабар беришича Эрон маъмурлари жаҳондаги қатор мамлакатларга Эрон оппозициячиларини ҳамда Теҳронга мақбул бўлмаган чет эллик кишиларни ўлдириш учун «ўлдирувчи гуруҳлар»ни юборди. Эрон оппозициячи ташкилоти — «Мужаҳидини халқ» томонидан тарқатилган баёнотда юқоридаги гаплар келтирилди. Мазкур ҳужжат АҚШнинг Афинадаги ЮПИ ахборот агентлиги томонидан олинди ва тарқатилди.

Баёнотда айтилишича, ҳозирги пайтда бундай «ўлдириш гуруҳлари» Италия, Франция, Швейцария, Япония, Германия, Нигерия, Жазоир ҳамда бошқа мамлакатларга йўл олганлар. Жумладан, Буюк Британияга жўнатилган гуруҳ «Шайтон оятлари» китобининг муаллифи, Оятулло Ҳумайний томонидан ўлимга ҳукм қилинган Салмон Рушдийни қатл этишлари лозим. Жаҳон ахборот воситаларининг шарҳчилари мазкур асарни итальян ҳамда япон тилларига ағдарган таржимонларнинг ўлдирилишларини ҳам мазкур «гуруҳлар» фаолияти билан боғламоқдалар.

ЮРАК ТУҒЁНИ

Ҳаваскорларнинг машқларини ўқиб...

ИЖОД... У шундай бир сеҳрли уммонки ёшу кексани баб-баробар ўз домига тортаверади. Унинг домига илиндингми, қутулиш, кўнгил узиб кетиш қийин. Бу уммонда сузиб борар экансан, гўёки ўз дарду ҳасратларингдан енгил тортаётгандек бўласан. Ҳеч кимга айтолмаган, ё ҳеч ким тушунолмаган сир-асрорларингни ёлғиз бир қоғозга тўкасан. Аммо чинакам шеърий сатрлар юракдаги оловнинг акси бўлиб тўкилмас экан, қоғоз ҳам, қалам ҳам унга бефарқ бўлади. Уни ўқиётган ўқувчида ҳам ҳеч қандай фикр ва эҳтирос уйғонмайди. Шеърият нафақат дилдаги туғён, балки ҳар бир ижодкорнинг дунёқараши ва ҳаётга муносабатининг ифодаси ҳамдир. Демак, ҳар қандай қофияланган тизмалар шеър бўлавермайди.

Рўзномамиз таҳририятининг адабиёт ва санъат бўлимига келаётган мактубларнинг аксарияти ҳаваскорларнинг машқларидан иборат. Уларни кўздан кечирар эканмиз, турли шаҳар ва қишлоқларда истиқомат қилаётган муштарийларимизнинг шеъриятга қизиқишлари баланд эканлиги кишини қувонтиради. Аммо афсуски, уларнинг кўпчилиги қуруқ тизмалардан иборат бўлиб қолган. Муаллифларимиз ўз машқлари устида пухта ишламай рўзномага йўллаганлар. Айни чоғда улар орасида умид қилса бўладиганлари ҳам учрайди.

Муаллифларимизнинг қўл урган мавзулари турлича. Хусусан, Ҳасан Отақулов (Бекобод)нинг машқларига назар ташлар эканмиз, уларда маслаҳат ва панд-насиҳатларни ўқишимиз мумкин:

Инсон инсон эмас, иймон бўлмаса,
Бир-бирига қошу мужгон бўлмаса.
Гўё уруғ-аймоқ бўлгани билан,
Қушлардек аҳилу ғужғон бўлмаса...

Ҳ. Отақулов бизга тез-тез ижодларидан намуналар юбориб туради. Бироқ ғоявий-бадиий жиҳатдан меъёрига етмагани учун кўпинча улардан фойдалана олмаймиз.

Фаол ҳаваскорларимиздан яна бири — ангренлик Ўрол Жўраевдир. Унинг шеър ёзишга иштиёқи баланд эканлиги кўриниб турибди. Лекин машқлари қатор нуқсонлардан ҳоли эмас. Уларнинг аксарияти «ўлдим-куйдим» қабилидаги тизмалардан иборат. Муҳаббат мавзуи нозик бўёқлар талаб қилади. Шундай ифодадан маҳрум шеър ўз жозибаси ва таъсирчанлигини йўқотади. Бундан ташқари, муаллиф кўп ўринларда қофияга маҳлиё бўлиб, мазмун ва вазн талабларига эътибор бермайди. Баъзи ўринларда эса тузук сатрлари ҳам кўзга ташланади:

...Энди ишқимизни йўргаклаб,
Бағрингдан нур бер, она табиат!
Кимнинг қалби пок, тоза бўлса,
Йўлдош экан энг эзгу ният...

Собиржон Зоитов (Чиноз)нинг машқларида ҳам ҳали меъёрига етмаган сатрлар кўп. Маълум бўлишича, у фақат шеър ёзибгина қолмай, қўшиқ айтишни ҳам ёқтирар экан. Аммо С. Зоитовнинг машқларида ҳам вазнга, баъзи жойларда шеърий мантиққа етарли даражада эътибор берилмайди.

Янгийўллик Аҳаджон Ғойиббердиевнинг машқлари ўзининг образлилиги ва мазмундорлиги, янгича фикрлари билан ажралиб туради. Аммо қофия ва вазнда оқсаш бор. Ўйлаймизки, тинимсиз изланишлар туфайли у бу нуқсонларини бартараф этади.

Шунингдек бизга ўз машқларини йўллаган Ў. Каримов (Калинин ноҳияси), З. Қозоқбоева (Бўка), Р. Мўминова (Ғалаба), Қ. Норинбоев (Олмалиқ), Зулфия (Янгийўл) каби ҳаваскорларнинг машқларида ҳам қатор камчиликлар учрайди.

Бизнингча, ҳақиқий ижодкорнинг иқтидори шундаки, у бирор бир воқеа-ҳодисани юзаки тасвирламасдан, ўша воқеа-ҳодиса ёки предметни фавқулодда бошқа тарафдан «эшик очиб» ифодалай олади. Мисол учун қоғозни «оппоқ, юпқа ё қалин» дебгина қолмасдан, унга бошқача кўз билан қараб, «қоғознинг ҳам юраги бор» деб таърифлашга ҳаракат қилади. Хулоса қилиб айтганда, ҳаваскорлар шеъриятга ихлос қўйган эканлар, фақат ўзларигагина хос бўлган овоз ва соз билан куйлашга интилишлари, машқларига талабчанликни оширишлари лозим.

АДАБИЁТ ВА САНЪАТ БЎЛИМИ.

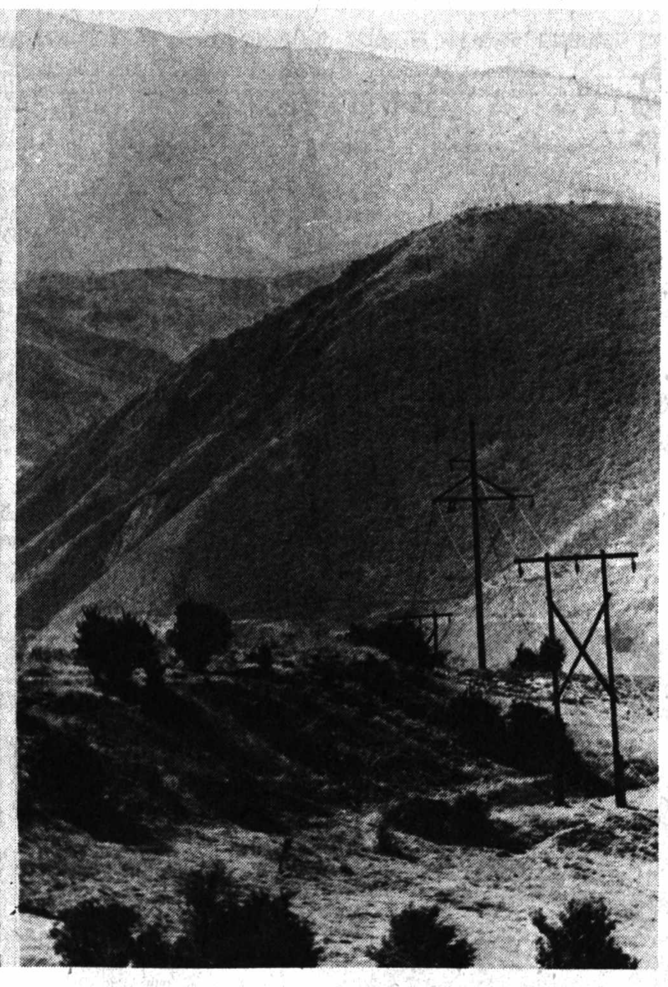

● Бўстонлиқда ёз манзаралари. Сураткаш С. МАҲКАМОВ.

ДАМ ОЛУВЧИЛАР ХУРСАНД

ОҚҚЎРҒОН ноҳиясида суяк-бўғин, асаб, аёллар хасталикларини даволайдиган санаторий бор. Бу ерда балчиқ, ванна, сув, парафин ва нур билан муолажа қилиш йўлга қўйилган. Беморлар бу шифохонадаги қулайликлардан миннатдорлар. Улар ноҳия маданият уйи ҳаваскорлари томонидан кўрсатилаётган концертлардан ҳам хушнуд бўлмоқдалар. Санаторийда 2 мингдан кўпроқ китоб фондига эга бўлган кутубхона дам олувчилар хизматида.

Шифобахш оромгоҳда ҳордиқ чиқариш учун шарт-шароитлар яратилган, тез-тез саёҳатларга чиқиб турадилар. Яқинда улар Тошкент ва Гулистон шаҳарларининг диққатга сазовор жойларини томоша қилиб қайтдилар.

Бундай тадбирларни ўтказишда Зиёвуддин Азимов, Хусния Султонова, Муҳаббат Нишонова каби шифокорлар ҳамиша фаоллик кўрсатмоқдалар.

Р. ШЕРБОЕВА.
Н. УМУРЗОҚОВА.

ИСИТМАСИ ОШКОР АЙЛАР...

ФЕЛЬЕТОН

«Крокодил»да бир суратга кўзим тушди. Мазмуни шундай, бир ҳажвияга тенг бўлар: башанг кийинган «бойвучча» акамиз ўз машинасини техник хизмат кўрсатиш устахонасига олиб кираяпти. Иккинчи бир суратда «Тойчоқ»ни олиб чиқиб кетаяпти. Аммо ўзи шип-шийдон, турси-майкада чиқяпти...

Хўш, алқисса, мусаввир не демоқчи? Балки, бу туҳматдир?! Йўғ-э, дейди ишчи назорати аъзолари, ўз кўзимиз билан кўрдикку...

Келинг, яхшиси мошинларга техник хизмат кўрсатиш устахоналарига бир-бир бош суқайлик-чи, ким ҳақу, ким ноҳақ?

«Роҳат»дан ўтганингиздан сўнг тешик кўприкка етмасдан чап қўлда 10-СТО (яъни, енгил машиналарга техник хизмат кўрсатиш устахонаси) бор. Бу ердан бирор бир эҳтиёт қисм олмоқчи бўлсангиз, «яхши» танишингиз ёки отнинг калласидек ҳамёнингиз бўлиши керак. Бекорга мушук офтобга чиқмайди... Ялинасиз, ёлворасиз, ҳатто, керак бўлса, тиз ҳам чўкасиз... Йўқ, муллажирингни кўрмагунча акс садо чиқмайди.

Ўша куни аксига олиб денг, бу ердаги эҳтиёт қисмлар сотувчи дўконга ҳам ғиштдек қулф тушган экан. «Таклиф ва мулоҳазалар» дафтарчаси ҳам жойида эмас, бош муҳандис тагига босиб ўтирибди. Бирор бир ножўя сўз ёзиб кетишмасин деган бўлса керакда, ҳойнаҳой... Хуллас, бу ердан сўраган нарсаларимизни тополмадик.

— Бозорда ҳаммаси бор, ака, — деди усталардан бири бўшашиб чиқиб кетаётганимизни кўриб. — Битта баллон 800 сўм... Капот 1000 сўм. Пул бўлса чангалда шўрва...

Хўш, нега шундай? Нега бозорда бору, омборда йўқ? Текширувчилар, мутасаддилар ҳеч шу ҳақда ўйлашганми? Ҳаммаси бор. Фонд бўйича олишади. Баъзи устахоналар раҳбар ёки фақат муовин имзоси билан танишларга, лавозими юқориларга, «Сиздан угина, биздан бугиналарга берилади», холос. Ахир бундай қоида қайси рисолада ёзилган? Омборда бори халқники эмасми?..

Шуларни кўриб-била туриб, қачон бу соҳада тартиб ўрнатилар экан, деб ёқангни ушлайсан. «Чиллаки чиллакини кўриб чумак уради» дейдилар. Бу касаллик аллақачон дўхтирлар тили билан айтганда, «вабо»га айланган. Олмалиқдаги 3-СТОда қабул қилувчи кўзини лўқ қилиб, бизни алдашга тушди. Биз гўё мижоздек ундан сўрадик.

— «Москвич»нинг шарсимон таянчи борми?

— Йўқ.

— Чамбаракнинг қуйи дастаглари-чи?

— Йўқ.

— «Жигули» распредвали борми?

— Ҳеч вақо йўқ, нега тушунмайсиз?..

Тушунишга ҳаракат қилдик. Омборга кирдик. Не кўз билан кўрайликки, омборда биз сўраган нарсалар яшириб қўйилган эди. Тағин бир эмас, бир нечта... «Дўконимизда ҳам ҳеч вақо йўқ» деб назоратчиларни ишонтиришмоқчи бўлишди. Аммо пештахта ортида «сичқон» ғимирлаб қолди. Камёб ҳисобланган «Москвич» эшиклари қулфлари (12 дона), копот кронштейни (3 дона) ва ҳоказо... Хуллас, 112 хил эҳтиёт қисмлар яшириб қўйилган экан. «Таклиф ва мулоҳазалар» дафтарчаси эса чанг босиб ётибди. 1985 йилдан буён борийўғи биргина ёзув киритилган, холос. Худди шу шаҳардаги «АвтоВАЗтехобслуживание»га қарашли Харитонов кўчасидаги СТОдагилар ҳам «Қўшнинг кўр бўлса, кўзингни қис» қабилида иш тутаётган эканлар. Бу устахонанинг омборидан ҳам биз сўраб, «йўқ» жавоби олган эҳтиёт қисмларнинг «бир дунёси» чиқди: ремен, муфти диски, карзина, радиатор...

Ўрта Чирчиқ ноҳияси Энгельс номли жамоа хўжалиги ҳудудида ҳам 12-СТО бор. Бу ерга келганлар ҳам қуруқ қайтиши турган гап. Агар «шапкаси» бўлса хўл бўлиши ҳам ажаб эмас. Қуйида фактлар фақат мантиқан шундай дейишимизга асос беради. Чунончи, 7-май куни буюртма қабул қилувчидан мижоз сифатида бир қатор эҳтиёт қисмларни сўрадик. У бўлса «йўқ»дан нари ўтмади. Омборда шарсимон таянч, сув насоси, распредвал, тормоз колодкалари, аккумулятор батареяси, саленблок, поршен кольцолари, эшиклар... «биқиниб» ётарди...

Тавба, нега инсон боласи шунчалик хасис? Юқоридаги воқеаларни кўриб беихтиёр ўз-ўзингга шундай савол берасан, киши. Ахир кимларнингдир пешона тери билан яратилган бу эҳтиёт қисмлар далада, завод, фабрикада эрта-ю кеч тер тўкаётган кишиларга нега насиб этмайди? Нега энди омборчи ва унинг ҳамтовоқлари бир ерда бир томчи тер тўкмай ялпайиб ўтириб, уларнинг устига «шапка» қўйиб, мўмайгина пул ишлаши керак? Қани инсоф, қани диёнат?

Ҳар қандай устахонага кирсанг, уста қўлингга қарайди. «Эримасанг» галга солади, бор нарсани ҳам йўқ дейди. Тил топишсанг ичкаридан топиб чиқади. Бу қанақаси? Биз ўша куни кўрган кўпгина устахоналарда аҳвол шу. Хўш, бу қирриқбозлик қачонгача давом этади? Вилоят автомобилларга техник хизмат кўрсатиш маркази раҳбарлари бу ҳангомаларга нима дейишаркин? Қачонгача одамлар устахоналарга киришга безиллайди? Қачонгача эҳтиёт қисмлар сотувчиларнинг, мошин чайқов бозоридагиларнинг ошиғи олчи бўлади? Қачон ОБХСС ходимлари чайқов бозорига қиё боқишади?

Будир ПЎЛАТОВ,
Тошкент вилояти касаба уюшмалари Кенгаши матбуот маркази мудири.

Тўхтамурод ТОШЕВ,
СССР Журналистлар уюшмаси аъзоси.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

Жумҳурият аҳолисининг кўпсонли илтимосларига биноан

19—25 ИЮЛЬ КУНЛАРИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

Тошкентдаги «САЛОМАТЛИК» марказига қарашли Ибн-Сино номидаги халқ табобати марказининг аъзоси,

БАШОРАТЧИ ТАБИБ

Дилбар СОБИРОВА

РУҲЛАР ВА ИЛОҲИЙ КУЧЛАР ТАЪСИРИДА ЗИКР-САНО УСУЛИ БИЛАН

СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ

Даволаш мобайнида қуйидаги беморлар шифо топадилар: бош оғриғи, бел оғриғи, юрак сиқилиши, буйрак-жигар, ошқозон, кўз касалликлари, қандли диабет. тери касалликлари, нафас сиқиш, болалар қовуғи бўшлиги, улардан ташқари қайтариқ йўли билан бахт йўли боғланганлар, ҳаётда омади юришмаганлар ҳамда бўлиб ўтган ёки бўладиган ҳаётий масалалар бўйича башорат қилади.

ОЛИСДАН КЕЛГАН БЕМОРЛАРГА МЕҲМОНХОНАЛАРДАН ЖОЙ БЕРИЛАДИ.

Чипталар Тошкент Давлат цирки кассаларида сотилмоқда.
Даволаш сеанслари соат 19.00 да бошланади.

ШУБҲАСИЗ, КАСБНИНГ ЁМОНИ ЙЎҚ, АЛБАТТА!

БИРОҚ КИМ БЎЛСАМ ЭКАН?

«АГАР ИШЧИ БЎЛСАМ-ЧИ?»

Жуда яхши! У ҳолда Сиз бемалол Тошкент шаҳридаги

3-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИГА

КЕЛАВЕРИНГ:

Бу ерда Сизни қизиқарли ва ноёб касбларга ўргатишади. Электр-газ пайвандчилар, саноат ускуналари ва автомобилларни таъмирловчи чилангарлар, техника назорати бўлими назоратчилари каби мутахассислар ана шу билим юртида тайёрланади.

Ушбу илм масканига тошкентликлар ҳам, бошқа шаҳарликлар ҳам қабул қилинадилар. 9-синфни битириб ўқишга келганлар 3 йил, ўрта маълумотлилар эса 10 ой ўқийдилар (ана шу ўқиш вақти узлуксиз меҳнат фаолиятига қўшиб ҳисобланади).

Билим юртини битирганлар «Ташсельмаш» база корхонасида ва Тошкент шаҳридаги корхоналарда ишлайдилар.

Бошқа шаҳардан келганларга ётоқхонадан жой бериладиа ва улар Тошкент шаҳрига қайд (прописка) қилинадилар.

11-синфни битирган ўқувчилар 110—116 сўм ҳажмида стипендия оладилар, 9-синфни битирганлар бепул овқат ва кийим-бош билан таъминланадилар.

Барча ўқувчилар ўз қизиқишлари бўйича тўгаракларда ва спорт секцияларида шуғулланишлари мумкин.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: ариза, маълумоти тўғрисидаги аттестат ёки гувоҳнома, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт, 086/У шаклидаги тиббий маълумотнома, 3х4 см. катталикдаги 6 та фотосурат, турар жойидан маълумотнома.

МАНЗИЛИМИЗ: 700050, Тошкент шаҳри, Гёте кўчаси, 54-уй (16, 89-автобусларнинг «Касб касалликлари билимгоҳи» бекати; 21, 49-автобусларнинг «3-ҳунар-техника билим юрти» бекати). Маълумотлар олиш учун телефонлар: 65-06-55, 65-06-54.

«ТОШКЕНТ-ПАССАЖИР» СТАНЦИЯСИНИНГ

2-ВАГОН ДЕПОСИ

Германия, Чехословакия ва СССРда ишлаб чиқарилган кир ювиш ва дазмоллаш машиналарининг электр ускуналарини таъмирлаш ва уларга хизмат кўрсатиш бўйича юқори малакали мутахассисларни

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Иш — шартнома бўйича.

ЎРТАЧА ИШ ҲАҚИ — 700—1000 сўм.

Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида яшовчилар рўйхатида қайд қилинган шахслар қабул қилинади.

МАНЗИЛИМИЗ: 700025, Тошкент шаҳри, Фрунзе райони, Ҳ. Умаров кўчаси, 8-уй. Кадрлар бўлими. 11, 45, 40, 50, 67-автобуслар; 14-троллейбус; 5, 25-маршрутли таксининг «Салор ариғи» бекати.

БИЛДИРИШ

«Тошкент ҳақиқати» рўзномаси ҳузуридаги жамоатчилик кенгаши навбатдаги қабулни бугун — 18 июль, пайшанба куни соат 17 дан бошлаб ўтказади. Бу сафар меҳнаткашларни жамоатчилик кенгашининг аъзоси, юрист Абдужалил Ҳасанов қабул қилади.

Жамоатчилик кенгашининг қабулхонаси Ленинград кўчаси, 32-уй, 7-қават, 742-хонага жойлашган. Телефонлар: 33-40-48, 32-53-54.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИНИНГ ҚАБУЛХОНАСИ.

ИШЧИ-ДЕҲҚОН МУХБИРЛАРИ ДОРИЛФУНУНИ ТАЛАБАЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Тошкент ҳақиқати» рўзномаси ҳузуридаги ишчи-деҳқон мухбирлари дорилфунунининг навбатдаги машғулоти — 19 июль жума куни соат 17.00 да 7-қават, 742-хонада бўлади.

ЧЕВАРЛИКНИ ЎРГАНИБ ОЛИШДИ

Пойтахтимиздаги Киров ноҳия Маданият уйининг сўзана, бичув-тикув тўгарагини 160 нафар қизлар, аёллар битиришди. Улар орасида Шоҳиста Исроилова, Санобар Маликова, Гулнора Туёқова, Земфира Расулова сингари ўз касбига ихлос қўйганлар бор.

Битирувчилар учун маданият уйида барча имкониятлар яратиб берилди. Шунинг учун ҳам чеварлар директор Эргаш Алимов ҳамда ўқитувчи усталар Машкура ва Дилфуза Қорабоеваларга катта мамнунлик изҳор этдилар.

А. НАБИХЎЖАЕВ.

• Акс-садо •

«КИМГА ФАРЗАНД КЕРАК?»

«Кимга фарзанд керак?» мақоласини ўқимаган эканман. 2 июлда унга билдирилган акс-садони ўқиб мен ҳам сизга хат ёзишга аҳд қилдим. Илтимос, менинг мактубимни ҳам инобатга олинглар.

Яқинда фарзандимдан айрилиб қолдим. Фалокатга учраб, машина уриб кетди. 6 ёшдан ошган эди. Кичкина қизим иккаламиз ёлғизланиб қолдик. Қизим ҳар куни акасини сўрайди. Лайлони менга берсангиз, қизимга опа бўларди.

Манзилгоҳим: Тошкент шаҳар, Собир Раҳимов райони, Фаробий кўчаси, Ободон тор кўчаси, 21-уй. Мавжуда Юнусова».

«Ҳурматли муҳарририят! Биз «Кимга фарзанд керак?» мақоласини ўқиб Лайлони ўзимизга фарзанд қилиб олишга қарор қилдик. Турмуш ўртоғим тракторчи. Мен алоқа бўлимида ишлайман. Бир ўғлимиз бор.

Қуйидаги манзилгоҳга мурожаат қилишингизни сўраймиз: Ғалаба райони, Гул луб заводи, Гул алоқа бўлими. Рисолат Муҳамедова.

Жавобини интизорлик билан кутаман».

Маълумки, рўзномамизнинг 20 июнь сонида «Кимга фарзанд керак?» сарлавҳаси остида мақола эълон қилинганди. Муаллифи ва унинг манзилгоҳи номаълум бўлган бу мактубда 14 ёшли Лайло ҳақида гапирилган, уни фарзанд қилиб олмоқчи бўлганлар манзилгоҳини маълум қилиши сўралган эди. Шундан сўнг биз анча мактублар олиб, уларни рўзномамизда эълон қилдик. Юқоридаги икки хат шулар жумласидандир. Айни вақтда, биз Лайлонинг тақдирига бефарқ қарамай муҳарририятга хат ёзиб юборган муштарийларга миннатдорчилик билдириб, бундан кейин юқоридаги мақола юзасидан келган мактубларни бериб боришни тўхтатганимизни маълум қилмоқчимиз.

Бироқ Лайлонинг келгуси тақдири ҳақида бирор бир маълумот олсак, бу мавзуга яна қайтамиз.

ҲАР ТЎҒРИДА

ЭНГ КАТТА ЧУМОЛИ УЯСИ

● АҚШда яқинда Мэриланд штати ҳудудида топилган чумоли уяси энг катта ҳисобланади. Унинг майдони ўн квадрат метр бўлиб, баландлиги бир метрдир. Уни қуришда камида ярим миллион чумоли қатнашган.

ТОМ УСТИДА ЎЙИНГОҲ

● ТОРОНТО шаҳридаги (Канада) осмонўпар уйларнинг бири томида — 111 метр баландликда ўйингоҳ бор. У югуриш билан шуғулланишга мослашган. «Баланд» ўйингоҳ шуниси билан диққатга сазоворки, бу ернинг ҳавоси соф бўлиб, автомобилларнинг заҳарли чиқинди газларидан ҳолидир.

ҚИТЪАЛАРДАН ЭНГ УЗОҚ

● ЕРНИНГ энг чекка бурчаги Жанубий Атлантикадаги вулқон натижасида ҳосил бўлган Тристан-да-Кунья оролидир. Уни энг яқин аҳоли манзилгоҳи — Муқаддас Елена оролидан 2120 километр ажратиб туради. Африка қитъасигача бўлган оралиқ 2740 километрдир. Оролнинг майдони 98 квадрат километр бўлиб, унда салкам 300 киши яшайди.

Аҳоли яшамайдиганороллларнинг энг узоқда жойлашгани Буве ороли бўлиб, у ҳам Жанубий Атлантикада жойлашган. Унга энг яқин қуруқлик Малика Астрид Қирғоғи (Антарктида)дир. У оролдан 1700 километр нарида жойлашган.

ЭНГ БАЛАНД ҚУМТЕПА

● САҲРОИ Кабирнинг Жазоирдаги қисмида энг баланд қумтепалар топилди. Уларнинг баландлиги 430 метргача етади.

Ю. А. ГАГАРИН НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ТЕХНИКУМИ ўзбек тилида дарс берадиган жисмоний тарбия ўқитувчиларининг

бўш лавозимларига

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Танлов муддати —эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Куйбишев кўчаси, 12-уй.

Телефонлар: 33-89-07, 33-78-59.

ДИҚҚАТ!

«Райагрострой» Орджоникидзе район бирлашмаси

ТУГАТИЛАДИ

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қуйидаги манзилда қабул қилинади: Тошкент вилояти, Орджоникидзе райони. Арғин қўрғони.

Телефон 62-439.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

Тошкент ҳақиқати («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: мафкура — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт—325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти—325733; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик ва спорт — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Индекс: 64072.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Буюртма № 5695.

Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 19.10.